

JULKISEN ALAN työeläkeosaaja

TILINPÄÄTÖS
2016

Sisällysluettelo

1	Tuloslaskelma 1.1.–31.12.2016	4
2	Tase 31.12.2016	5
3	Rahoituslaskelma 2016.....	7
4	Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	8
4.1	Konsernitilinpäätös	8
4.2	Tulos ja siirto eläkevastuurahastoon	8
4.3	Maksutulo ja eläkkeet	8
4.4	Sijoitusten arvostaminen.....	9
4.5	Sijoitusten nettotuotto tuloslaskelmassa	10
4.6	Arvopapereiden lainaaminen.....	10
4.7	Rahoitusvakuudet.....	10
4.8	Sijoitusten tuotto	10
4.9	Muun omaisuuden kuin sijoitusten arvostaminen.....	10
4.10	Kunnallisen eläkejärjestelmän karttuneiden etuuksien pääoma-arvo	10
4.11	Suunnitelman mukaiset poistot	11
4.12	Ulkomaanrahan määräiset erät	11
4.13	Vuokrasopimukset.....	11
4.14	Toimintakulut ja poistot	11
4.15	Eläkepalvelujen tuottamisesta saadut korvaukset.....	11
4.16	Henkilökunnan eläketurva	11
5	Tuloslaskelman liitetiedot.....	12
5.1	KuEL-maksuosuudet ¹⁾	12
5.2	KuEL-eläkkeet ²⁾	12
5.3	Eläkemenojen oikaisut ³⁾	12
5.4	Valtion eläkkeet ⁴⁾	13
5.5	Evankelis-luterilaisen kirkon eläkkeet ⁵⁾	14
5.6	Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkkeet ⁶⁾	15
5.7	Sijoitusten nettotuotto ⁷⁾	16
5.8	Henkilöstökulut ⁸⁾	16
5.9	Toimintakulut ja poistot toiminnoittain ⁹⁾	17
5.10	Saadut korvaukset ¹⁰⁾	18
6	Taseen liitetiedot	19
6.1	Sijoitukset ¹¹⁾	19
6.2	Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden muutokset ¹²⁾	20
6.3	Lainakanta lainanottajittain ¹³⁾	20
6.4	Muut saamiset ja ennakkomaksut ¹⁴⁾	21
6.5	Muut siirtosaamiset ¹⁵⁾	21
6.6	Eläkevastuurahasto ¹⁶⁾	21

6.7	Muut velat ¹⁷⁾	22
6.8	Siirtovelat ¹⁸⁾	22
6.9	Saamiset ja velat tytär- ja osakkuusyhtiöt ¹⁹⁾	23
6.10	Kiinteistöt, kiinteistöosakkeet ja muut kiinteistösijoitukset ²⁰⁾	24
6.11	Suurimmat osakeomistukset ²¹⁾	28
6.12	Osakerahastot ²²⁾	31
6.13	Rahasto-osuudet ²³⁾	31
6.14	Suurimmat pääomasijoitukset ²⁴⁾	32
6.15	Hedge-rahastot ²⁵⁾	34
6.16	Muut tytär- ja osakkuusyhtiöiden osakkeet ²⁶⁾	35
6.17	Suurimmat joukkovelkakirjaomistukset liikkeeseenlaskijoittain ²⁷⁾	36
6.18	Korkorahastot ²⁸⁾	37
6.19	Valuuttarahastot ²⁹⁾	37
7	Muut liitetiedot	38
7.1	Johdannaissopimukset	38
7.2	Vastuut	40
7.3	Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän karttuneiden etuuksien pääoma-arvo	41
7.4	Kevaa kuvaavia keskeisiä lukuja	42
7.5	Sijoitusjakauma (käyvin arvoin)	42
7.6	Sijoitusten nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)	43
7.7	Sijoitusomaisuuden tuotto- ja riskiluvut [*])	44
8	Tilinpäätöksen ja hallituksen toimintakertomuksen päiväys ja allekirjoitus	45
9	Tilintarkastuskertomus	45

1 Tuloslaskelma 1.1.–31.12.2016

	2016		2015	
	euroa		euroa	
Maksutulot				
KuEL-maksusuudet ¹⁾		4 965 903 509,01		5 013 257 509,42
Työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksu		185 227 059,26		224 232 046,47
Taloudellinen tuki		5 500 342,05		6 111 772,16
		5 156 630 910,32		5 243 601 328,05
Eläkemenot				
KuEL-eläkkeet ²⁾		-4 738 050 985,47		-4 545 300 419,63
Eläkemenojen oikaisut ³⁾		7 390 279,72		7 157 471,66
Taloudellinen tuki		-5 391 701,30		-6 000 791,89
Kuntoutus		-17 931 942,39		-15 226 631,00
		-4 753 984 349,44		-4 559 370 370,86
RAHOITUSKATE		402 646 560,88		684 230 957,19
Sijoitusten nettotuotto ⁷⁾		3 349 771 392,14		2 030 210 986,42
RAHOITUS- JA SIJOITUSTOIMINNAN KATE		3 752 417 953,02		2 714 441 943,61
Lakisääteiset nettomaksut				
Lakisääteiset maksut	-8 233 763,09		-8 767 817,03	
Saadut korvaukset ¹⁰⁾	2 295 871,30	-5 937 891,79	<u>2 503 248,97</u>	-6 264 568,06
Nettotoimintakulut				
Toimintakulut				
Henkilöstökulut ^{8),9)}	-39 871 406,65		-40 544 656,75	
Muut toimintakulut ⁹⁾	-33 875 499,24		<u>-40 923 813,95</u>	
	-73 746 905,89		-81 468 470,70	
Poistot ⁹⁾	-5 883 520,70		-6 260 386,31	
Saadut korvaukset ^{9), 10)}	19 214 824,83	-60 415 601,76	22 434 733,73	-65 294 123,28
Muut tuotot ja kulut		-126 311,53		194 348,53
RAHASTOITUVA TULOS		3 685 938 147,94		2 643 077 600,80
Eläkevastuurahaston vähennys / lisäys (-)		-3 685 938 147,94		-2 643 077 600,80
TULOS		0,00		0,00

Numerot ^{1),2),3)} jne. viittaavat liitetietojen vastaavaan kohtaan.

2 Tase 31.12.2016

VASTAAVAA	2016 euroa	2015 euroa
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet ¹²⁾	25 939 942,79	28 412 668,25
Sijoitukset		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet ¹¹⁾	2 842 111 762,54	2 775 844 751,01
Lainasaamiset tytär- ja osakkuus- yhtiöiltä ^{13), 19)}	199 574 430,73	218 501 237,17
	3 041 686 193,27	2 994 345 988,18
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet ¹¹⁾	29 806 703 814,73	26 933 868 904,15
Rahoitusmarkkinavälineet ¹¹⁾	11 187 081 253,01	10 605 608 433,18
Lainasaamiset ¹³⁾	386 098 045,94	455 902 371,85
	41 379 883 113,68	37 995 379 709,18
Sijoitukset yhteensä ¹¹⁾	44 421 569 306,95	40 989 725 697,36
Saamiset		
Maksutuloosaamiset	405 283 080,41	412 379 120,86
Saamiset tytär- ja osakkuusyhtiöiltä	5 603 521,54	1 559 831,99
Muut saamiset ¹⁴⁾	39 115 772,71	65 175 768,87
	450 002 374,66	479 114 721,72
Muu omaisuus		
Koneet ja kalusto ¹²⁾	2 566 108,45	3 048 454,28
Muut ¹²⁾	2 603 690,55	2 603 690,55
Rahat ja pankkisaamiset	4 407 051 290,99	3 660 697 716,65
	4 412 221 089,99	3 666 349 861,48
Siirtosaamiset ja ennakkomaksut		
Ennakkomaksut ¹⁴⁾	26 705 623,47	352 814 953,94
Kertyneet korot	93 458 496,42	108 870 694,80
Muut siirtosaamiset ¹⁵⁾	13 611 606,80	95 299 450,81
	133 775 726,69	556 985 099,55
VASTAAVAA YHTEENSÄ	49 443 508 441,08	45 720 588 048,36

2 Tase 31.12.2016

VASTATTAVAA	2016 euroa	2015 euroa
Eläkevastuurahasto ¹⁶⁾	48 634 701 204,28	44 948 763 056,34
Velat		
Velat tytär- ja osakkuusyhtiöille ¹⁹⁾	853 206,61	1 105 305,11
Muut velat ¹⁷⁾	438 452 591,82	476 523 680,64
	439 305 798,43	477 628 985,75
Siirtovelat ja saadut ennakkomaksut		
Siirtovelat ¹⁸⁾	349 461 027,89	274 576 243,87
Saadut ennakkomaksut	20 040 410,48	19 619 762,40
	369 501 438,37	294 196 006,27
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	49 443 508 441,08	45 720 588 048,36

3 Rahoituslaskelma 2016

	2016	2015
	euroa	euroa
Eläkevastuurahaston vähennys/lisäys	3 685 938 147,94	2 643 077 600,80
Oikaisut:		
Arvonmuutokset	-2 661 025 060,97	1 872 199 724,72
Poistot	5 883 520,70	6 260 386,31
Myyntivoitot ja -tappiot	-680 665 084,29	-4 601 684 477,90
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	350 131 523,38	-80 146 766,07
Saamisten vähennys (+)/lisäys(-)	452 321 719,92	29 592 480,49
Velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-57 309 237,44	185 560 583,43
Liiketoiminnan rahavirta	745 144 005,86	135 006 297,85
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-4 138 017,89	-3 026 414 152,89
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot	2 928 449,41	3 390 199,72
Investointien rahavirta	-1 209 568,48	-3 023 023 953,17
Rahavarojen muutos	746 353 574,34	3 158 030 251,02
Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	3 660 697 716,65	502 667 465,63
Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	4 407 051 290,99	3 660 697 716,65
Muutos	746 353 574,34	3 158 030 251,02

4 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Kevan kirjanpito ja tilinpäätöksen laadinta perustuvat kunnalliseen eläkelakiin (KuEL), jonka mukaan tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava soveltuvin osin kirjanpitolakia. Kevan toimintaa valvoo valtiovarainministeriö sekä rahoitustoiminnan suunnittelun ja sijoitustoiminnan osalta Finanssivalvonta. Valtion eläketurvan toimeenpanon osalta Kevaa valvoo myös Valtiontalouden tarkastusvirasto ja eduskunnan tarkastusvaliokunta.

4.1 Konsernitilinpäätös

Kirjanpitolain mukaan tytäryritysten tilinpäätökset voidaan jättää yhdistelemättä, jos yhdisteleminen on tarpeetonta oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Näin ollen Keva-konsernille ei laadita konsernitilinpäätöstä.

Pääosan tytär- ja osakkuusyhtiöistä muodostavat keskinäiset kiinteistö- ja asuntoyhtiöt, jotka on pääosin rahoitettu omistajien (lähinnä Kevan) toimesta. Yhtiöiden vuokratuotot maksetaan osakkaille ja kulut katetaan osakkailta perittävillä yhtiövastikkeilla. Tuottojen ja kulujen sisältyessä Kevan tilinpäätökseen on yhdistelemättä jättämisen merkitys tulokseen, taseeseen ja eläkevastuurahastoon vähäinen. Osakkuusyhtiö Kuntarahaus Oyj harjoittaa eläkelaitoksen toiminnasta poikkeavaa luottolaitostoimintaa. Sijoituksen vaikutus eläkelaitoksen tulokseen ja taseeseen ei ole olennainen. Muiden tytär- ja osakkuusyhtiöiden merkitys on vähäinen.

4.2 Tulos ja siirto eläkevastuurahastoon

Tuloslaskelman vuosittaisten tulojen ja menojen erotus ”Rahastoituva tulos”, lisätään/vähennetään taseen eläkevastuurahastoon/-rahastosta. Tämän siirron jälkeen tilikauden tulos on nolla.

Eläkevastuurahastoon sisältyy myös sijoitusomaisuuden käyvän arvon ja hankintamenon erotuksena kertynyt realisoitumaton arvomuutos, joka on kirjattu tulokseen.

4.3 Maksutulo ja eläkkeet

KuEL-maksusuudet koostuvat kolmesta osasta, palkkaperusteisesta maksusta, eläkemenoperusteisesta maksusta sekä varhaiseläkemenoperusteisesta maksusta. Palkkaperusteinen maksusuus kirjataan tilinpäätökseen ennakkomaksujen suuruusena. Eläkemenoperusteinen ja varhaiseläkemenoperusteinen maksu kirjataan ja peritään valtuuskunnan päätöksen suuruusena. Tilinpäätökseen kirjataan myös edellisen vuoden palkkaperusteisten ennakkomaksujen ja lopullisen maksun erotus.

KuEL-eläkemenot kirjataan tilinpäätökseen pääsääntöisesti maksuperusteisesti.

Valtion eläkkeiden maksamiseen tarvittavien varojen siirrosta on päätetty valtioneuvoston asetuksen (784/2010) 1§:ssä. Evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkkeiden maksamiseen tarvittavien varojen siirrosta on päätetty valtioneuvoston asetuksen (1299/2011) 1§:ssä. Näillä maksuilla ei ole Kevan tilinpäätökseen tulosvaikutusta. Bruttomääräiset eläkemaksut eritellään tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Valtion eläkerahaston ja Kirkon keskusrahaston pankkitileille kerättävillä valtion ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkemaksuilla ei ole vaikutusta Kevan tilinpäätökseen.

4.4 Sijoitusten arvostaminen

Sijoitusomaisuuden arvostamisessa sovelletaan kirjanpitolain (5 luku 2a§) mahdollisuutta arvostaa rahoitusvälineet tilinpäätöksessä käypään arvoon. Rahoitusvälineet koostuvat tase-erästä sijoitukset, pois lukien sijoituskiinteistöt, omassa käytössä olevat kiinteistöt sekä asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet ja osuudet.

Myös kiinteistösijoitukset arvostetaan käypään arvoon, poikkeuksena omassa käytössä olevat kiinteistöt, jotka arvostetaan suunnitelman mukaisilla pois-toilla vähennettyyn hankintahintaan sekä omassa käytössä olevat asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet, jotka arvostetaan hankintahintaan tai sitä alempan käypään arvoon.

Kiinteistösijoitukset arvostetaan käypään arvoon kiinteistökohteittain käyttäen pääasiassa tuottoarvomenetelmää. Ulkopuoliset kiinteistöarvioijat arvioivat yksittäiset kiinteistöt säännöllisin väliajoin ja päivittävät arviot vuosittain. Kiinteistörahastojen käypinä arvoina käytetään ensisijaisesti hallinnointiyhtiöiden ilmoittamia tilinpäätöshetken nettovarallisuusarvoja (ns. NAV-arvo). Mikäli tilinpäätöshetken kyseistä arvoa ei ole saatavilla, käytetään viimeistä saatavilla olevaa arvoa, oikaistuna arvostuksen jälkeen tapahtuneilla pääomamuutoksilla ko. rahastossa. Nettovarallisuusarvon puuttuessa, arvostetaan kiinteistörahasto-osuus jäljellä olevaan hankintamenoon.

Noteerattujen osakkeiden käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä saatavilla olevaa kaupantekokurssia (closing price). Muiden osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona pidetään luotettavaan arvioon perustuvaa todennäköistä luovutushintaa, tai sellaisen puuttuessa hankintamenoa. Pääomarahasto-osuuksien käypänä arvona käytetään ensisijaisesti hallinnointiyhtiöiden ilmoittamia tilinpäätöshetken nettovarallisuusarvoja (ns. NAV-arvo). Mikäli tilinpäätöshetken kyseistä arvoa ei ole saatavilla, käytetään viimeistä saatavilla olevaa arvoa, oikaistuna arvostuksen jälkeen tapahtuneilla pääomamuutoksilla ko. rahastossa. Nettovarallisuusarvon puuttuessa, arvostetaan pääomarahasto-osuus jäljellä olevaan hankintamenoon. Sijoitusrahastojen käypänä arvona käytetään viimeisintä saatavilla olevaa hallinnointiyhtiön ilmoittamaa rahasto-osuuden arvoa.

Rahoitusmarkkinavälineiden käypänä arvona käytetään viimeisintä saatavilla olevaa kaupantekokurssia (closing price) tai todennäköistä luovutushintaa. Käypä arvo ei sisällä kertyneitä korkoja, jotka sisältyvät siirtosaamiin (ns. clean price).

Johdannaissopimukseen ei sovelleta kirjanpidollista suojauslaskentaa ja ne arvostetaan, muiden rahoitusvälineiden tavoin, taseessa käypään arvoon ja arvomuutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Johdannaissopimusten käypänä arvona käytetään tilinpäätöspäivän julkisesti noteerattua markkinahintaa tai vastaavan sopimuksen luotettavana pidettyä markkinahintaa, todennäköistä luovutushintaa tai ulkopuolisen tahon antamaa arviota. Optiopreemioiden ennakkomaksut esitetään osana johdannaissopimusten käypää arvoa sijoitusomaisuudessa. Käypä arvo on summa, joka olisi saatu tai tullut maksettavaksi, mikäli sopimukset olisi suljettu vastakkaisilla sopimuksilla tilinpäätöshetkellä.

Lainasaamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

4.5 Sijoitusten nettotuotto tuloslaskelmassa

Käypään arvoon arvostettavien sijoitusten kaikki arvonmuutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Sijoitusten nettotuotto sisältää sekä realisoituneet tuotot ja kulut että sijoitusten arvostuserojen muutoksen tilivuoden aikana.

4.6 Arvopapereiden lainaaminen

Tiedot tilinpäätöshetkellä arvopapereiden lainaussopimuksilla lainaksi luovutetuista arvopapereista on kerrottu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tilinpäätöshetkellä avoimena olevien lainaussopimusten vastapuolena on selvitys yhteisö, jolle lainaksiottaja on asettanut lainoista vakuuden.

4.7 Rahoitusvakuudet

Sitoumusten vakuudeksi annetut raha- tai arvopaperivakuudet (mm. johdannaissopimuksista) sisältyvät taseeseen ja arvostetaan tilinpäätöksessä käypään arvoon. Annetuista vakuuksista esitetään selvitys liitetiedoissa.

4.8 Sijoitusten tuotto

Sijoitusten tuottoprosentti suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan erikseen kullekin sijoituslajille ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Laskennassa käytetään ns. mukautettua Dietzin aika- ja rahapainotettua kaavaa, jossa sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuna sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

4.9 Muun omaisuuden kuin sijoitusten arvostaminen

Aineettomien hyödykkeiden, koneiden ja kaluston kirjanpitoarvo on hankintameno vähennettynä suunnitelma- ja arvonalentumispoistoilla. Hankintameno sisällytetään hankinnasta välittömästi johtuvat menot.

Maksutulosaamiset ja muut saamiset arvostetaan nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahat ja pankkisaamiset arvostetaan nimellisarvoon.

4.10 Kunnallisen eläkejärjestelmän karttuneiden etuuksien pääoma-arvo

Kunnallisen eläkejärjestelmän karttuneiden etuuksien pääoma-arvoa ei esitetä taseessa, vaan se on tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettävä arvio sekä maksussa olevista että tilikauden loppuun mennessä karttuneista vielä maksamattomista KuEL-eläkkeistä aiheutuvista eläkemenoista.

Arviota laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen väestöennusteeseen perustuvaa kuolevuutta. Eläkemenon nykyarvon määrittämisessä käytetään 3 prosentin diskonttokorkoa.

4.11 Suunnitelman mukaiset poistot

Kuluvien hyödykkeiden hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisina poistoina kuluksi käyttäen seuraavia taloudellisia pitoaikoja:

- rakennukset ja rakennelmat 20–40 vuotta
- rakennusten tekniset laitteet 15 vuotta
- koneet ja kalusto 5 vuotta
- muut pitkävaikutteiset menot 3–10 vuotta

4.12 Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan euromääräisiksi käyttäen tapahtumapäivän valuuttakurssia. Tilinpäätöksessä ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä käypään arvoon arvostettavat erät on arvostettu tilinpäätöspäivän Euroopan Keskuspankin keskikurssiin. Kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti.

4.13 Vuokrasopimukset

Aineellisia hyödykkeitä koskevat vuokraleasing-sopimukset on käsitelty ns. käyttöleasing-sopimuksina.

4.14 Toimintakulut ja poistot

Toimintakulut ja poistot esitetään omina erinään tuloslaskelmassa, oikaistuna saaduilla korvauksilla. Toimintokohtainen jako eläketoininnon, sijoitustoiminnon ja hallinnon kesken on esitetty liitetiedoissa.

4.15 Eläkepalvelujen tuottamisesta saadut korvaukset

Keva on hoitanut lakisääteisesti valtion eläkejärjestelmän toimeenpanoa henkilöasiakkaiden osalta vuoden 2011 alusta sekä evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkejärjestelmän toimeenpanoa vuoden 2012 alusta. Valtion eläkejärjestelmän toimeenpanosta aiheutuvista kustannuksista valtio on maksanut korvausta Kevalle Valtioneuvoston asetuksen (784/2010) 2 § mukaisesti. Evankelis-luterilainen kirkko ja Kansaneläkelaitos ovat maksaneet eläkejärjestelmiensä toimeenpanosta aiheutuvista kustannuksista korvausta valtioneuvoston asetuksen (1299/2011) 2§ mukaisesti. Korvauksen määrä on laskettu valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:ssä tarkoitettua omakustannusarvoa vastaavasti. Vuoden 2013 alusta Keva on hoitanut valtion eläketurvan valtiotyönantajiin liittyvät lakisääteiset tehtävät ja sopimusperustaisen evankelis-luterilaisen kirkon eläkemaksujen keräämisen.

Saadut kustannusten korvaukset toimintakuluista ja poistoista on esitetty suoriteperusteisesti tuloslaskelman ”Nettotoimintakulujen” ryhmässä, johon sisältyvät myös määrältään vähäisemmät korvaukset esimerkiksi jäsenyhteisöjen omien lisäeläkkeiden maksupalvelusta. Lakisääteisistä maksuista saadut korvaukset on esitetty ”Lakisääteiset nettomaksut” ryhmässä.

4.16 Henkilökunnan eläketurva

Kevan henkilökunnalle on järjestetty kunnallisen eläkelain (KuEL) mukainen eläketurva.

5 Tuloslaskelman liitetiedot

5.1 KuEL-maksuosuudet ¹⁾

Maksuosuuslaji	2016 euroa	2015 euroa
Palkkaperusteinen maksu		
työnantajan osuus	2 887 845 380,01	2 892 998 155,08
palkansaajien eläkemaksu	<u>1 045 266 309,57</u>	<u>1 041 009 590,29</u>
	3 933 111 689,58	3 934 007 745,37
Eläkemenoperusteinen maksu	880 000 000,00	946 000 000,00
Varhaiseläkemenoperusteinen maksu	152 000 000,00	134 000 000,00
Vuoden KuEL-maksut yhteensä	4 965 111 689,58	5 014 007 745,37
Edellisten vuosien oikaisu yhteensä	791 819,43	-750 235,95
KuEL-maksuosuudet yhteensä	4 965 903 509,01	5 013 257 509,42

5.2 KuEL-eläkkeet ²⁾

Eläkelaji	2016 euroa	2015 euroa
Vanhuuseläke	3 963 767 040,78	3 749 162 669,91
Varhennettu vanhuuseläke	134 932 249,86	136 261 259,12
Työkyvyttömyyseläke	366 798 971,96	379 847 839,11
Yksilöllinen varhaiseläke	4 267,50	2 279,87
Työttömyyseläke	5 283,33	13 994,58
Perhe-eläke	180 804 458,30	181 435 948,56
Osa-aikaeläke	35 343 062,95	42 811 101,57
Kuntoutustuki	55 526 490,41	54 762 709,26
Kuntoutuskorotus	864 087,09	810 298,15
	4 738 045 912,18	4 545 108 100,13
EY-eläkkeiden siirtokorvaukset	5 073,29	192 319,50
Yhteensä	4 738 050 985,47	4 545 300 419,63

5.3 Eläkemenojen oikaisu ³⁾

	2016 euroa	2015 euroa
Palautuneet eläkkeet	4 070 433,37	4 335 073,74
Muut oikaisu	3 319 846,35	2 822 397,92
Yhteensä	7 390 279,72	7 157 471,66

5.4 Valtion eläkkeet ⁴⁾

	2016	2015
	euroa	euroa
Menot eläkelajeittain		
Vanhuuseläke	3 613 871 824,18	3 547 237 137,15
Varhennettu vanhuuseläke	117 323 284,19	119 726 082,53
Työkyvyttömyyseläke	115 630 253,83	128 351 194,14
Yksilöllinen varhaiseläke	0,00	37,71
Osa-aikaeläke	12 314 798,06	15 390 360,88
Työttömyyseläke	6 580,60	0,00
Perhe-eläke	315 932 533,47	322 776 093,59
Kuntoutusraha	1 296 078,64	1 384 173,39
Kuntoutuskorotus	101 140,30	110 572,30
Kuntoutustuki	10 324 393,97	10 829 630,79
Kuntoutus- ja kulukorvaukset	195 308,88	132 439,14
Menot yhteensä	4 186 996 196,12	4 145 937 721,62
Kustannustenjaon maksut ja hyvitykset (netto) ¹⁾	315 271 163,17	294 363 285,81
Menot yhteensä	4 502 267 359,29	4 440 301 007,43
Tulot		
Saadut ennakot	-4 495 011 000,00	-4 472 526 000,00
Hyvitys/veloitus (+/-)	-7 256 359,29	32 224 992,57
Tulot yhteensä	-4 502 267 359,29	-4 440 301 007,43
Tulosvaikutus Kevan tulokseen	0,00	0,00

¹⁾ Kustannustenjako sisältää eri kustannustenjakojen yhteydessä Eläketurvakeskuksessa selviteltävät erät, muut muissa eläkelaitoksissa valtion lukuun maksettavat eläkkeet sekä EY-siirrot.

5.5 Evankelis-luterilaisen kirkon eläkkeet ⁵⁾

	2016	2015
	euroa	euroa
Menot eläkelajeittain		
Vanhuuseläke	182 063 133,76	172 664 597,83
Varhennettu vanhuuseläke	8 525 769,89	8 766 281,07
Työkyvyttömyyseläke	11 124 529,97	11 381 939,40
Ylimääräinen eläke	17 580,12	19 929,64
Osa-aikaeläke	725 916,76	851 769,79
Työttömyyseläke	0,00	6,98
Perhe-eläke	10 023 752,78	10 217 118,81
Kuntoutusraha	415 236,92	282 578,97
Kuntoutuskorotus	22 722,44	16 385,34
Kuntoutustuki	1 845 508,64	1 804 424,64
Kuntoutus- ja kulukorvaukset	54 155,48	37 026,54
Menot yhteensä	214 818 306,76	206 042 059,01
Kustannustenjaon maksut ja hyvitykset (netto)¹⁾	-26 758 055,23	-25 573 087,76
Menot yhteensä	188 060 251,53	180 468 971,25
Tulot		
Saadut ennakot	-187 050 564,00	-184 417 272,00
Hyvitys/veloitus (+/-)	-1 009 687,53	3 948 300,75
Tulot yhteensä	-188 060 251,53	-180 468 971,25
Tulosvaikutus Kevan tulokseen	0,00	0,00

¹⁾ Kustannustenjako sisältää eri kustannustenjakojen yhteydessä Eläketurvakeskuksessa selviteltävät erät, muut muissa eläkelaitoksissa Evankelis-luterilaisen kirkon lukuun maksettavat eläkkeet.

5.6 Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkkeet ⁶⁾

	2016	2015
	euroa	euroa
Menot eläkelajeittain		
Vanhuuseläke	84 684 912,43	81 742 729,38
Varhennettu vanhuuseläke	5 064 699,56	5 074 608,88
Työkyvyttömyyseläke	4 371 258,93	4 526 539,24
Osa-aikaeläke	823 036,02	1 031 183,85
Perhe-eläke	3 026 283,00	2 963 966,50
Kuntoutusraha	107 330,82	69 161,04
Kuntoutuskorotus	4 989,55	1 364,18
Kuntoutustuki	498 107,27	427 381,87
Kuntoutus- ja kulukorvaukset	6 174,08	12 325,02
EY-eläkkeiden siirtokorvaukset	0,00	3,21
Menot yhteensä	98 586 791,66	95 849 263,17
Kustannustenjaon maksut ja hyvitykset (netto)¹⁾	-2 563 878,85	-2 975 114,84
Menot yhteensä	96 022 912,81	92 874 148,33
Tulot		
Saadut ennakot	-96 078 888,00	-94 950 043,00
Hyvitys/veloitus (+/-)	55 975,19	2 075 894,67
Tulot yhteensä	-96 022 912,81	-92 874 148,33
Tulosvaikutus Kevan tulokseen	0,00	0,00

¹⁾ Kustannustenjako sisältää eri kustannustenjakojen yhteydessä Eläketurvakeskuksessa selviteltävät erät, muut muissa eläkelaitoksissa Kansaneläkelaitoksen lukuun maksettavat eläkkeet sekä EY-siirrot.

5.7 Sijoitusten nettotuotto ⁷⁾

	2016	2015
	euroa	euroa
Sijoitusten tuotot		
Korkotuotot	169 135 974,18	216 396 285,22
Osinkotuotot	95 555 729,55	98 254 837,60
Kiinteistötuotot	160 632 469,33	163 731 765,24
Myyntivoitot ja muut tuotot	3 235 028 865,19	7 672 273 823,07
	3 660 353 038,25	8 150 656 711,13
Sijoitusten kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista	-63 227 323,49	-65 564 673,52
Myyntitappiot ja muut kulut	-2 908 379 383,59	-4 182 681 326,47
	-2 971 606 707,08	-4 248 245 999,99
Arvostuserojen muutos		
Osakkeet ja osakerahastot	2 237 474 111,51	-1 683 241 329,23
Joukkovelkakirjat	242 954 707,78	-795 628 530,08
Lyhytaikaiset sijoitukset	217 885,02	294 807,66
Pääomarahastot	148 547 219,40	125 897 361,80
Hedge-rahastot	13 444 769,99	313 169 501,42
Listaamattomat osakkeet	18 141 928,48	56 806 841,79
Kiinteistöt	-27 497 035,81	66 202 182,38
Muut tytär- ja osakkuusyht.osakk.	27 741 474,60	38 554 950,04
Hyödykesijoitukset	0,00	5 744 489,50
	2 661 025 060,97	-1 872 199 724,72
Sijoitusten nettotuotto	3 349 771 392,14	2 030 210 986,42

5.8 Henkilöstökulut ⁸⁾

	2016	2015
	euroa	euroa
Palkat ja palkkiot	30 690 450,86	31 354 813,05
Eläkekulut	6 089 772,16	6 305 507,12
Muut lakisääteiset henkilösivukulut	1 989 946,40	1 733 276,78
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	1 101 237,23	1 151 059,80
	39 871 406,65	40 544 656,75

Toimitusjohtajalle ja varatoimitusjohtajille maksetut palkat ja palkkiot

Toimitusjohtaja Jukka Männistö 1.1.2016 - 8.4.2016 ^{*)}		232 504,34
Toimitusjohtaja Timo Kietäväinen 1.5.2016 - 31.12.2016	136 159,30	
vt. toimitusjohtaja Tapani Hellstén 1.1.2016 - 30.4.2016	81 050,22	
Varatoimitusjohtaja Tapani Hellstén 1.5.2016 - 31.12.2016	136 145,18	
Varatoimitusjohtaja Kimmo Mikander	204 469,79	

^{*)} Kirjattu vuoden 2015 tilinpäätökseen, sisälsi erokorvauksen 111 212,64 euroa.

5.9 Toimintakulut ja poistot toiminnoittain ⁹⁾

Vuonna 2016	Eläketointo	Sijoitus-	Hallinto	Yhteensä
Kululaji	euroa	toiminto	euroa	euroa
Henkilöstökulut	-20 639 339,90	-7 506 376,30	-11 725 690,45	-39 871 406,65
It-kulut	-14 761 224,62	-3 189 107,14	-2 582 763,03	-20 533 094,79
Ostopalvelut	-1 763 354,81	-3 451 619,71	-2 148 576,40	-7 363 550,92
Muut toimintakulut	-466 819,50	-671 267,72	-4 840 766,31	-5 978 853,53
Ulkoiset kulut	-37 630 738,83	-14 818 370,87	-21 297 796,19	-73 746 905,89
Sisäiset tulot ja kulut	-5 117 204,64	-833 002,96	5 950 207,60	0,00
Toimintakulut yhteensä	-42 747 943,47	-15 651 373,83	-15 347 588,59	-73 746 905,89
Poistot	-4 104 729,17	-109 996,80	-1 668 794,73	-5 883 520,70
Toimintakulut ja poistot yhteensä	-46 852 672,64	-15 761 370,63	-17 016 383,32	-79 630 426,59
Saadut korvaukset ¹⁰⁾	14 884 206,69	0,00	4 330 618,14	19 214 824,83
Nettotoimintakulut	-31 968 465,95	-15 761 370,63	-12 685 765,18	-60 415 601,76

Vuonna 2015	Eläketointo	Sijoitus-	Hallinto	Yhteensä
Kululaji	euroa	toiminto	euroa	euroa
Henkilöstökulut	-21 256 531,28	-6 791 912,49	-12 496 212,98	-40 544 656,75
It-kulut	-18 857 605,06	-3 089 374,62	-3 024 624,11	-24 971 603,79
Ostopalvelut	-1 428 123,58	-7 090 000,61	-1 844 094,66	-10 362 218,85
Muut toimintakulut	-434 421,85	-618 873,72	-4 536 695,74	-5 589 991,31
Ulkoiset kulut	-41 976 681,77	-17 590 161,44	-21 901 627,49	-81 468 470,70
Sisäiset tulot ja kulut	-5 350 240,36	-1 045 742,79	6 395 983,15	0,00
Toimintakulut yhteensä	-47 326 922,13	-18 635 904,23	-15 505 644,34	-81 468 470,70
Poistot	-4 159 238,23	-102 324,48	-1 998 823,60	-6 260 386,31
Toimintakulut ja poistot yhteensä	-51 486 160,36	-18 738 228,71	-17 504 467,94	-87 728 857,01
Saadut korvaukset ¹⁰⁾	17 532 921,24	0,00	4 901 812,49	22 434 733,73
Nettotoimintakulut	-33 953 239,12	-18 738 228,71	-12 602 655,45	-65 294 123,28

5.10 Saadut korvaukset ¹⁰⁾

	2016	2015
	euroa	euroa
Korvaukset lakisääteisiin maksuihin		
Valtio	2 046 785,31	2 244 951,89
Evankelis-luterilainen kirkko	170 206,42	178 087,01
Kela	78 879,57	80 210,07
	2 295 871,30	2 503 248,97
Korvaukset toimintakuluihin		
Valtio	16 086 770,92	18 920 355,58
Evankelis-luterilainen kirkko	1 958 222,35	2 248 758,74
Kela	628 362,48	729 121,44
Muut	541 469,08	536 497,97
	19 214 824,83	22 434 733,73
Saadut korvaukset yhteensä	21 510 696,13	24 937 982,70

6 Taseen liitetiedot

6.1 Sijoitukset ¹¹⁾

	31.12.2016		31.12.2015	
	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
Kiinteistösijoitukset				
Omassa käytössä				
Maa-alueet ja tontit	10 430 571,00	10 430 571,00	10 430 571,00	10 430 571,00
Rakennukset *)	28 780 243,60	28 780 243,60	29 908 992,69	29 908 992,69
	39 210 814,60	39 210 814,60	40 339 563,69	40 339 563,69
Sijoituskiinteistöt				
Maa-alueet ja tontit	7 909 600,00	7 909 600,00	3 500 000,00	3 500 000,00
Kiinteistöosakkeet	2 045 202 631,95	1 991 856 089,09	1 968 885 302,68	1 917 483 951,69
Muut kiinteistösijoitukset	749 788 715,99	805 718 424,93	763 119 884,64	790 060 780,40
	2 802 900 947,94	2 805 484 114,02	2 735 505 187,32	2 711 044 732,09
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2 842 111 762,54	2 844 694 928,62	2 775 844 751,01	2 751 384 295,78
Lainasaamiset kiinteistöyhtiöiltä	199 574 430,73	199 574 430,73	218 501 237,17	218 501 237,17
Kiinteistösijoitukset yhteensä	3 041 686 193,27	3 044 269 359,35	2 994 345 988,18	2 969 885 532,95
Muu sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet				
Osakkeet	3 065 672 503,79	2 313 387 350,35	2 895 155 304,52	2 245 759 127,09
Osakerahastot	654 587,27	397 518,27	633 783,83	397 518,27
Korkorahastot	763 993 466,75	421 231 617,93	738 020 324,67	467 554 908,71
Valuuttarahastot	104 008 191,92	50 298 999,74	91 903 267,31	50 298 999,74
Rahasto-osuudet	19 725 742 728,07	17 066 977 935,52	17 576 147 013,16	17 049 530 386,15
Listaamattomat osakkeet	212 740 677,41	141 015 881,14	208 090 761,64	154 507 893,85
Pääomarahastot	2 673 835 075,68	2 262 838 376,93	2 288 886 161,49	2 028 157 861,41
Hedge-rahastot	3 031 872 029,33	2 235 844 503,47	2 934 589 207,62	2 188 018 799,31
Muut tytä- ja osakkuusyhtiöiden osakkeet ja osuudet	228 184 554,51	24 642 912,61	200 443 079,91	24 642 912,61
	29 806 703 814,73	24 516 635 095,96	26 933 868 904,15	24 208 868 407,14
Rahoitusmarkkinavälineet				
Joukkovelkakirjalainat	10 508 085 828,53	9 733 601 432,43	9 855 484 858,54	9 298 074 520,16
Rahamarkkinasijoitukset	678 995 424,48	678 407 240,68	750 123 574,64	749 753 275,86
	11 187 081 253,01	10 412 008 673,11	10 605 608 433,18	10 047 827 796,02
Lainasaamiset muilta kuin kiinteistöyhtiöiltä	386 098 045,94	386 098 045,94	455 902 371,85	455 902 371,85
Muut sijoitukset yhteensä	41 379 883 113,68	35 314 741 815,01	37 995 379 709,18	34 712 598 575,01
Sijoitukset yhteensä	44 421 569 306,95	38 359 011 174,36	40 989 725 697,36	37 682 484 107,96
*) Hankinta-arvona on käytetty poistoilla vähennettyä hankintamenoa.				
	2016		2015	
Käyvän arvon ja hankinta-arvon arvostusero	6 062 558 132,59		3 307 241 589,40	
Johdannaisten negatiivinen arvostusero	-331 088 761,38		-214 957 167,96	
Arvostusero yhteensä	5 731 469 371,21		3 092 284 421,44	

6.2 Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden muutokset ¹²⁾

	Aineettomat oikeudet ^{*)} euroa	Omassa käytössä olevat maa-alueet ^{**)} euroa	Omassa käytössä olevat rakennukset ^{**)} euroa	It-laitteet euroa	Koneet ja kalusto euroa	Muut euroa	Yhteensä euroa
Valmiit 1.1.2016	23 123 474,78	10 430 571,00	29 908 992,69	2 139 999,89	908 454,39	2 603 690,55	69 115 183,30
Keskeneräiset 1.1.2016	5 289 193,47						5 289 193,47
Saldo 1.1.2016	28 412 668,25	10 430 571,00	29 908 992,69	2 139 999,89	908 454,39	2 603 690,55	74 404 376,77
Muutokset vuonna 2016							
Investoinnit, valmiit	4 039 983,97			205 269,05	110 965,85		4 356 218,87
Investoinnit, keskeneräiset	-2 538 256,82						-2 538 256,82
Myyntit					-18 261,73		-18 261,73
Suunnitelmapoistot	-3 974 452,61		-1 128 749,09	-631 886,19	-148 432,81		-5 883 520,70
Vuoden muutos	-2 472 725,46		-1 128 749,09	-426 617,14	-55 728,69	0,00	-4 083 820,38
Valmiit 31.12.2016	23 189 006,14	10 430 571,00	28 780 243,60	1 713 382,75	852 725,70	2 603 690,55	67 569 619,74
Keskeneräiset 31.12.2016	2 750 936,65						2 750 936,65
Saldo 31.12.2016	25 939 942,79	10 430 571,00	28 780 243,60	1 713 382,75	852 725,70	2 603 690,55	70 320 556,39

^{*)} pitkävaikutteiset IT-menot

^{**)} sisältyvät taseessa kiinteistösjoiutuksiin

6.3 Lainakanta lainanottajittain ¹³⁾

Lainanottajat	31.12.2016		31.12.2015	
	Kirjanpitoarvo euroa	%	Kirjanpitoarvo euroa	%
Tytär-, osakkuus- ja kiinteistöyhtiöt	199 574 430,73	34,1 %	218 501 237,17	32,4 %
Muut				
Julkiset yritykset pl. asuntoyhteisöt	139 110 062,90	23,8 %	154 060 797,40	22,8 %
Yksityiset kotimaiset yritykset pl. asuntoyhteisöt	21 029 456,26	3,6 %	25 124 483,71	3,7 %
Asuntoyhteisöt	30 312 940,84	5,2 %	30 511 801,50	4,5 %
Kunnat	126 041 878,19	21,5 %	168 412 276,32	25,0 %
Kuntayhtymät	46 098 896,73	7,9 %	51 636 081,59	7,7 %
Ahvenanmaan maakunnan hallitus	13 074 746,69	2,2 %	14 123 818,44	2,1 %
Palkansaajakotitaloudet	7 055 161,99	1,2 %	7 899 562,27	1,2 %
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	3 374 902,34	0,6 %	4 133 550,62	0,6 %
	386 098 045,94	65,9 %	455 902 371,85	67,6 %
Lainakanta yhteensä	585 672 476,67	100,0 %	674 403 609,02	100,0 %

6.4 Muut saamiset ja ennakkomaksut ¹⁴⁾

Muut saamiset	31.12.2016	31.12.2015
	euroa	euroa
Korkosaatavat	358 359,11	428 929,74
Vuokrasaatavat	1 537 497,50	1 217 626,27
Eläkesaatavat	1 183 381,05	1 043 166,98
Osinkojen lähdeverosaatavat	7 488 369,24	8 450 269,42
Arvopaperien myyntisaamiset	31 924 849,09	1 809 372,35
Johdannaissaatavat	3 180 000,00	0,00
Muut	-6 556 683,28	52 226 404,11
Muut saamiset yhteensä	39 115 772,71	65 175 768,87

Ennakkomaksut	31.12.2016	31.12.2015
	euroa	euroa
Katemaksu kunnan eläkkeisiin	825 601,88	328 960 954,58
Katemaksu kirkon eläkkeisiin	14 575 571,15	13 877 849,00
Katemaksu Kelan eläkkeisiin	6 280 953,63	6 087 189,96
Muut ennakkomaksut	5 023 496,81	3 888 960,40
Ennakkomaksut yhteensä	26 705 623,47	352 814 953,94

6.5 Muut siirtosaamiset ¹⁵⁾

	31.12.2016	31.12.2015
	euroa	euroa
Valtio	7 260 532,22	89 368 628,00
Evankelis-luterilainen kirkko	4 327 192,58	3 686 965,67
Kela	2 023 882,00	2 032 325,00
Eläketurvakeskus	0,00	211 532,14
Muut siirtosaamiset yhteensä	13 611 606,80	95 299 450,81

6.6 Eläkevastuurahasto ¹⁶⁾

	2016	2015
	euroa	euroa
Rahaston pääoma 1.1.	44 948 763 056,34	42 305 685 455,54
Rahaston lisäys	3 685 938 147,94	2 643 077 600,80
Rahaston pääoma 31.12.	48 634 701 204,28	44 948 763 056,34

6.7 Muut velat ¹⁷⁾

	31.12.2016	31.12.2015
	euroa	euroa
Ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksut	90 050 029,92	85 600 828,42
Valtio/ennakonpidätykset	89 212 973,23	87 892 530,18
Evankelis-luterilainen kirkko/ennakonpidätykset	3 731 198,58	3 579 485,98
Kela/ennakonpidätykset	2 065 642,56	2 004 389,24
Arvonlisävero	4 409 407,27	3 233 606,27
Ostovelat	1 764 460,46	1 833 044,00
Arvopaperien ostot	30 000 000,00	0,00
Saadut johd.sopimusvakuudet	216 381 000,00	291 679 659,00
Muut velat	837 879,80	700 137,55
Muut velat yhteensä	438 452 591,82	476 523 680,64

6.8 Siirtovelat ¹⁸⁾

	31.12.2016	31.12.2015
	euroa	euroa
Johdannaisten negatiiviset markkina-arvot	331 088 761,38	214 957 167,96
Vastuunjakovelka ETK	3 793 131,97	8 299 193,21
Palkka- ja lomapalkkavelat	8 994 794,62	9 353 892,65
Valtio	2 736 957,16	34 472 726,79
Evankelis-luterilainen kirkko	333 441,22	4 273 165,44
Kela	191 436,84	2 259 728,46
Muut siirtovelat	2 322 504,70	960 369,36
Siirtovelat yhteensä	349 461 027,89	274 576 243,87

6.9 Saamiset ja velat tytär- ja osakkuusyhtiöt ¹⁹⁾

Saamiset	31.12.2016 euroa	31.12.2015 euroa
Lainasaamiset tytär-, osakkuus- ja kiinteistöyhtiöiltä ¹⁾	199 574 430,73	218 501 237,17
Pääomalainat muille kiinteistöyhtiöille ¹⁾	29 747 121,11	30 862 533,13
Muut saamiset kiinteistötytäryhtiöiltä ²⁾	5 603 521,54	1 559 831,99
Siirtosaamiset kiinteistötytär- ja osakkuusyhtiöiltä ³⁾	525 960,25	752 442,13
Saamiset yhteensä	235 451 033,63	251 676 044,42

Velat	31.12.2016 euroa	31.12.2015 euroa
Velat kiinteistötytär- ja osakkuusyhtiöille ⁴⁾	853 206,61	1 105 305,11
Velat yhteensä	853 206,61	1 105 305,11

Esitetty tase-erässä

¹⁾ sijoitukset: kiinteistösijoitukset

²⁾ saamiset: saamiset tytär- ja osakkuusyhtiöiltä

³⁾ siirtosaamiset: korot

⁴⁾ velat: velat tytär- ja osakkuusyhtiöille

6.10 Kiinteistöt, kiinteistöosakkeet ja muut kiinteistösijoitukset ²⁰⁾

31.12.2016			
Yhtiön nimi	Omistus-osuus %	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
Omassa käytössä olevat maa-alueet ja rakennukset			
Unioninkatu 43	100,00 %	38 468 591,10	38 468 591,10
Järsön kurssikeskus ja mökit	100,00 %	742 223,50	742 223,50
		39 210 814,60	39 210 814,60
Sijoituskiinteistöt			
Maa-alueet, tontit ja rakennukset			
Albertinkatu 34, tontti	100,00 %	3 500 000,00	3 500 000,00
Tontti Kivistö	100,00 %	4 409 600,00	4 409 600,00
		7 909 600,00	7 909 600,00
Kiinteistöosakkeet			
Kiinteistötytäryhtiöt			
Asunto Oy Tampereen Pellavanliikka	100,00 %	10 299 000,00	8 162 057,50
Kiint. Oy Lintulahdenkulma	100,00 %	8 404 000,00	24 172 109,93
Kiinteistö Oy Abraham Wetterintie 6	100,00 %	85 094 000,00	95 999 336,39
Kiinteistö Oy Albertinkatu 34	100,00 %	22 231 000,00	15 433 166,76
Kiinteistö Oy Aurajoenranta	100,00 %	35 092 000,00	25 393 423,32
Kiinteistö Oy Espoon Itsehallintotie 2-4	100,00 %	10 723 000,00	8 242 314,32
Kiinteistö Oy Espoon Keilasatama 5	100,00 %	47 567 669,65	51 762 615,43
Kiinteistö Oy Espoon Komentajankatu 4	100,00 %	4 245 805,49	2 679 908,18
Kiinteistö Oy Espoon Suviniitty	100,00 %	4 888 000,00	5 215 650,81
Kiinteistö Oy Gaselli	100,00 %	64 092 000,00	46 119 422,09
Kiinteistö Oy Hatanpään Elisa	100,00 %	4 021 000,00	3 414 932,56
Kiinteistö Oy Haukipurontie	100,00 %	51 009 000,00	40 160 820,58
Kiinteistö Oy Helsingin Apollonkatu 10	100,00 %	19 748 000,00	9 061 442,12
Kiinteistö Oy Helsingin Auringonkehrä	100,00 %	15 194 000,00	11 445 677,26
Kiinteistö Oy Helsingin Hämeentie 17 a	100,00 %	9 669 344,03	5 397 425,77
Kiinteistö Oy Helsingin Kaivonkatsojantie 8	100,00 %	6 334 544,70	4 593 350,43
Kiinteistö Oy Helsingin Kuparitalo	100,00 %	20 304 000,00	23 564 712,39
Kiinteistö Oy Helsingin Merikorttikuja 4	100,00 %	8 133 000,00	7 403 596,78
Kiinteistö Oy Helsingin Pohjoinen Rautatiekatu 25	100,00 %	11 383 000,00	17 795 345,56
Kiinteistö Oy Helsingin Rukkilantie 7-9	100,00 %	4 060 000,00	4 191 652,96
Kiinteistö Oy Helsingin Strömbergin aukio	100,00 %	19 877 000,00	31 921 661,68
Kiinteistö Oy Helsingin Suvilahdenkatu 6	100,00 %	8 139 471,58	5 378 815,66
Kiinteistö Oy Helsingin Tapulikaupungintie 11	100,00 %	5 096 000,00	4 158 489,83
Kiinteistö Oy Helsingin Tyynenmerenkatu 3	100,00 %	34 002 000,00	25 488 817,53
Kiinteistö Oy Helsingin Työpajankatu 13	100,00 %	66 193 000,00	56 022 479,66
Kiinteistö Oy Helsingin Valimotie 17-19	100,00 %	35 115 000,00	75 072 530,69
Kiinteistö Oy Helsingin Veneentekijänranta	100,00 %	7 043 000,00	5 172 079,95
Kiinteistö Oy Hermannin Tuulensuuntori	100,00 %	25 660 000,00	26 397 069,52
Kiinteistö Oy Hermian Bitti	100,00 %	16 535 000,00	32 806 859,25
Kiinteistö Oy HTC Santa Maria	100,00 %	17 131 000,00	22 410 850,14
Kiinteistö Oy HTC Vega	100,00 %	29 370 000,00	26 185 992,30
Kiinteistö Oy Hämeenlinnakeskus	100,00 %	97 225 274,52	94 553 941,40
Kiinteistö Oy Jokiniementalo	100,00 %	9 604 000,00	6 887 474,39
Kiinteistö Oy Jyväskylän Isohovi	100,00 %	1 641 000,00	1 346 364,70
Kiinteistö Oy Jyväskylän Schaumanin Puistotie 11	100,00 %	3 670 000,00	2 837 202,36
Kiinteistö Oy Kaapelipuisto	100,00 %	12 229 000,00	6 651 487,61
Kiinteistö Oy Kaarenmänty	100,00 %	2 096 000,00	1 517 825,16
Kiinteistö Oy Kaarenpetäjä	100,00 %	2 711 328,81	2 047 044,72
Kiinteistö Oy Kalliokrouvi	100,00 %	4 220 000,00	3 766 303,52
Kiinteistö Oy Karhu	100,00 %	36 212 226,42	36 212 226,42
Kiinteistö Oy Keilarannanpuisto	100,00 %	36 428 000,00	56 689 636,06

Kiinteistö Oy Kiirulankulma	100,00 %	2 493 000,00	10 506 686,26
Kiinteistö Oy Kipparin Kruunu	100,00 %	38 234 000,00	26 869 417,27
Kiinteistö Oy Konalankuja 1-3	100,00 %	5 036 000,00	16 019 196,60
Kiinteistö Oy Kotkan Kaivokaari	100,00 %	7 644 000,00	6 302 075,15
Kiinteistö Oy Kouvolan Hansakaari	100,00 %	3 177 392,42	3 016 486,20
Kiinteistö Oy Kulma-Sarvis	100,00 %	13 711 000,00	16 090 780,91
Kiinteistö Oy Kuopion Haapaniemenkatu 18	100,00 %	24 681 000,00	29 803 295,03
Kiinteistö Oy Kuopion Kirkkokatu 1	100,00 %	3 098 000,00	7 223 582,20
Kiinteistö Oy Kuopion Safiiri	100,00 %	8 688 000,00	8 414 958,56
Kiinteistö Oy Kuopion Särkiranta 6	100,00 %	2 045 000,00	2 118 519,69
Kiinteistö Oy Kuopion Tulliportinkatu 3	100,00 %	2 311 000,00	1 881 905,54
Kiinteistö Oy Käsityöläiskatu 18	100,00 %	10 440 000,00	9 523 536,77
Kiinteistö Oy Lahden Laaksokatu 7	100,00 %	2 781 000,00	2 344 901,89
Kiinteistö Oy Lahden Rauhankatu 5	100,00 %	4 535 346,10	4 122 599,33
Kiinteistö Oy Lakelanportti	100,00 %	5 921 000,00	4 214 651,48
Kiinteistö Oy Lappeenrannan Porarinpolku 1	100,00 %	1 909 000,00	1 901 934,24
Kiinteistö Oy Lappeenrannan Valtakatu 43	100,00 %	4 246 000,00	4 043 227,37
Kiinteistö Oy Lielähtikeskus	100,00 %	27 611 000,00	36 323 203,64
Kiinteistö Oy Mastokoukku	100,00 %	12 308 000,00	13 025 396,37
Kiinteistö Oy Menuetto	100,00 %	33 111 000,00	34 050 231,28
Kiinteistö Oy Oulun Tullipuomi	100,00 %	10 186 000,00	8 690 231,14
Kiinteistö Oy Paciuksenkatu 21	100,00 %	20 132 000,00	24 399 333,20
Kiinteistö Oy Piispanpuro	100,00 %	731 097,95	731 097,95
Kiinteistö Oy Porin Valta-Antti	100,00 %	3 815 860,02	3 310 170,61
Kiinteistö Oy Powergate Vaasa	100,00 %	21 219 000,00	20 600 364,74
Kiinteistö Oy Quartetto	100,00 %	22 826 000,00	29 559 822,88
Kiinteistö Oy Ratinanraitti	100,00 %	13 823 000,00	12 729 682,97
Kiinteistö Oy Rauman Kanalinparras	100,00 %	3 045 000,00	2 839 542,08
Kiinteistö Oy Riihentausta	100,00 %	2 528 000,00	3 548 085,03
Kiinteistö Oy Riihimäen Merkurius	100,00 %	1 145 000,00	1 855 953,77
Kiinteistö Oy Rovaniemen Ahjotie 30	100,00 %	19 408 000,00	23 159 728,60
Kiinteistö Oy Rovaniemen Pohjanpuistikko	100,00 %	16 621 000,00	12 776 044,87
Kiinteistö Oy Ruoholahdenkatu 8	100,00 %	13 516 000,00	39 771 995,53
Kiinteistö Oy Seinäjoen Alkionkatu 4	100,00 %	1 709 000,00	1 409 197,56
Kiinteistö Oy Seinäjoen Torikatu 21	100,00 %	2 669 492,16	2 423 180,60
Kiinteistö Oy Sofianlehdonkadun senioritalo	100,00 %	10 792 000,00	7 687 403,47
Kiinteistö Oy Spektrin Kvartti	100,00 %	9 805 000,00	16 839 043,51
Kiinteistö Oy Sörnäisten Rantatie 31	100,00 %	4 466 000,00	7 934 469,53
Kiinteistö Oy Tampereen Hovi-Sarvis	100,00 %	6 894 000,00	5 347 725,71
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkadunaukio	100,00 %	21 274 000,00	15 980 768,70
Kiinteistö Oy Tampereen Ilveshotelli	100,00 %	58 586 000,00	41 644 594,06
Kiinteistö Oy Tampereen Tarmontalo	100,00 %	10 017 000,00	8 794 211,99
Kiinteistö Oy Tampereen Tullinkulma	100,00 %	6 281 000,00	6 163 151,15
Kiinteistö Oy Tirkkosentalo	100,00 %	9 228 000,00	9 019 315,27
Kiinteistö Oy Turun Catharina	100,00 %	441 000,00	1 840 034,52
Kiinteistö Oy Turun Kaakelinna	100,00 %	5 617 000,00	9 816 696,70
Kiinteistö Oy Turun Pakkarinpuisto	100,00 %	1 816 000,00	6 684 199,13
Kiinteistö Oy Turun Panimonlinna	100,00 %	6 596 000,00	13 427 725,04
Kiinteistö Oy Turun Telakkaranta	100,00 %	11 141 000,00	10 962 425,51
Kiinteistö Oy Turun Väinämöinen	100,00 %	11 433 000,00	10 596 060,19
Kiinteistö Oy Turun Yliopistonkatu 22	100,00 %	19 335 740,33	19 648 288,03
Kiinteistö Oy Tuusulan Kievarinkaari	100,00 %	2 898 000,00	2 093 375,36
Kiinteistö Oy Tuusulan Pakkasraitti 2A	100,00 %	14 259 000,00	15 223 613,40
Kiinteistö Oy Vaasan Pitkätie 52	100,00 %	1 580 000,00	1 298 377,65
Kiinteistö Oy Valimotie 15	100,00 %	6 720 000,00	23 789 463,13
Kiinteistö Oy Vantaan Hakkilankaari 1	100,00 %	16 448 000,00	9 440 691,31
Kiinteistö Oy Vantaan Kielotie 50	100,00 %	5 080 000,00	4 383 670,96
Kiinteistö Oy Vantaan Lähettiläentie 7	100,00 %	7 527 000,00	6 699 596,98
Kiinteistö Oy Vantaan Osmankäämintie	100,00 %	18 259 718,71	20 865 901,08
Kiinteistö Oy Vantaan Puutarharanta	100,00 %	4 338 476,89	3 007 877,70

Kiinteistö Oy Vantaan Spinellikuja	100,00 %	4 799 267,52	4 799 267,52
Kiinteistö Oy Westport	100,00 %	24 370 000,00	24 288 160,80
Kiinteistö Oy Värehteankatu 4	100,00 %	9 363 000,00	4 685 032,40
Oy Kamppiparkki Ab	100,00 %	88 270 000,00	65 359 482,90
Kiinteistö Oy Tilkanhovi	99,99 %	5 595 000,00	3 398 342,94
Kiinteistö Oy Helsingin Kaarlenkatu 9 -11	99,55 %	13 259 000,00	10 966 006,14
Kiinteistö-oy Rekipellonpuisto 1	98,93 %	6 653 000,00	7 360 527,42
Kiinteistö Oy Kirkkonummen Kunnantalo	95,00 %	27 798 000,00	24 483 307,14
Kiinteistö Oy Lohjantähti	86,46 %	8 647 000,00	31 657 089,98
Kiinteistö Oy Mikonkatu 2 - Pohjoisesplanadi 35	84,18 %	46 476 000,00	36 661 660,65
Kiinteistö Oy Rukavarri	78,25 %	1 243 290,22	1 243 290,22
Kiinteistö Oy Pohjoisesplanadi 37	68,98 %	36 974 000,00	24 667 506,42
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 11	66,59 %	15 032 000,00	9 602 100,89
Kiinteistö Oy Helsingin Liisankatu 14	55,87 %	15 183 000,00	13 925 957,68
Kiinteistöyhtiöt yhteensä		1 854 541 347,52	1 901 621 544,18

Osakkuusyhtiöiden osakkeet

Kiinteistö Oy Kauppakeskus Sello	49,00 %	145 810 173,53	56 045 114,59
Leppävaaran Hotellikiinteistö Oy	49,00 %	6 860 000,00	4 239 834,28
Asunto Oy Espoon Sellonhuippu	49,00 %	7 585 200,00	5 605 993,40
Kiinteistö Oy Selloparkki	24,81 %	490 000,00	3 391 951,86
Kiinteistö Oy Massun Parkki	22,92 %	955 153,22	955 153,22
Osakkuusyhtiöt yhteensä		161 700 526,75	70 238 047,35

Muut kiinteistöosakkeet

Asunto Oy Espoon Sellonkulma	18,38 %	6 909 000,00	3 277 451,58
Kiinteistö Oy Kluuvin Pysäköinti	10,10 %	1 244 010,53	43 028,53
Asunto Oy Mikonkatu 20	5,40 %	748 716,73	748 716,73
P-Turkuparkki Oy	4,71 %	652 649,04	656 336,00
Asunto Oy Laivastokatu 8-10	3,31 %	1 151 631,38	1 151 631,38
Bostadsaktiebolaget Semafor	2,60 %	1 319 784,00	1 319 784,00
Muut kiinteistöosakkeet yhteensä		12 025 791,68	7 196 948,22

Kiinteistösijoitusten osakkeet, Ruotsi

Stadsrum Fastigheter AB	98,00 %	16 934 966,00	12 799 549,34
-------------------------	---------	----------------------	----------------------

Kiinteistöosakkeet yhteensä

2 045 202 631,95 1 991 856 089,09

Muut kiinteistösijoitukset**Osuudet kiinteistörahastoista**

Exilion Real Estate I Ky	37,39 %	79 241 368,00	64 305 617,00
Fosca II, SCA	27,03 %	69 300 000,00	49 871 074,60
Capman Hotels Real Estate Ky	18,05 %	62 784 599,00	56 394 116,96
Rockspring TransEuropean V	14,17 %	54 820 366,00	39 124 663,00
Ares European IV	8,35 %	47 561 538,00	46 715 559,00
Rockspring TransEuropean Properties VI	18,75 %	45 744 994,00	48 775 335,00
Rockspring UK Value 2, L.P.	14,62 %	44 544 564,23	56 741 536,51
Sierra Portugal Fund	16,67 %	35 757 150,00	46 144 419,00
Aberdeen Property Finland I Ky	26,60 %	31 926 839,00	39 499 999,99
Aberdeen Asia III	38,14 %	21 515 106,73	18 533 941,07
Franklin Templeton Asian Real Estate Fund	19,58 %	21 303 203,68	18 663 667,10
CapMan RE II	13,33 %	15 802 621,00	16 688 793,98
EPI Russia I Ky	27,16 %	15 047 563,80	38 383 701,19
Grosvenor French Retail Investments S.A	6,33 %	12 591 682,00	5 807 470,00
AIPP Asia Select	30,00 %	10 222 144,01	8 011 084,74
Patron Capital GP V	10,00 %	7 107 262,00	9 363 118,00
AXA DV III	6,15 %	6 616 278,00	8 533 809,11
Franklin Templeton European Real Estate Fund	19,09 %	6 432 395,00	26 454 249,49
AXA European Logistics	22,22 %	6 131 608,00	22 914 527,46
		594 451 282,44	620 926 683,21

Muut kiinteistörahastosijoitukset		125 590 312,44	154 189 439,08
Osuudet kiinteistörahastoista yhteensä		720 041 594,88	775 116 122,29
Muut kiinteistösijoitukset, pääomalainat			
Kiinteistö Oy Kluuvin Pysäköinti	10,10 %	1 509 989,47	1 509 989,47
Stadsrum Fastigheter AB	98,00 %	28 237 131,64	29 092 313,17
		29 747 121,11	30 602 302,64
Muut kiinteistösijoitukset yhteensä		749 788 715,99	805 718 424,93
Sijoituskiinteistöt yhteensä		2 802 900 947,94	2 805 484 114,02
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet yhteensä		2 842 111 762,54	2 844 694 928,62

6.11 Suurimmat osakeomistukset ²¹⁾

31.12.2016		Kirjanpito- eli käypä arvo	Hankinta-arvo
Nimi	kpl	euroa	euroa
Amer Sports OYJ	5 477 261	138 465 158,08	75 583 135,33
UPM-Kymmene OYJ	4 121 749	96 201 621,66	43 326 643,68
Sampo OYJ	1 957 993	83 390 921,87	43 106 506,47
Kone OYJ	1 918 626	81 675 908,82	33 472 882,11
Royal Dutch Shell PLC	2 330 639	62 450 055,54	58 875 992,67
Nordea Bank AB	5 773 811	61 214 031,98	47 039 295,56
Huhtamaki OYJ	1 607 175	56 701 134,00	33 857 236,39
Stora Enso OYJ	5 251 101	53 613 741,21	33 848 714,02
Novartis AG	758 414	52 331 201,60	30 334 928,55
Nokia OYJ	10 848 538	49 773 092,34	46 908 081,89
Wartsila OYJ	1 107 327	47 260 716,36	26 620 711,28
Roche Holding AG	202 708	43 931 377,97	27 703 433,10
Metso OYJ	1 527 810	41 403 651,00	34 654 977,61
Nestle SA	565 233	38 448 897,15	19 816 502,43
Fortum OYJ	2 568 955	37 429 674,35	52 265 391,40
Total SA	708 376	34 512 078,72	31 579 700,37
Swedish Match AB	1 123 109	34 072 440,53	30 590 681,69
Beiersdorf AG	413 731	33 346 718,60	29 047 912,96
BP PLC	5 381 766	32 032 375,83	32 021 182,19
BNP Paribas SA	513 763	31 108 349,65	27 526 077,11
Davide Campari-Milano SpA	3 313 784	30 785 053,36	21 934 823,29
Salvatore Ferragamo Italia SpA	1 367 978	30 683 746,54	29 913 167,21
Remy Cointreau SA	365 000	29 572 300,00	26 808 897,70
HSBC Holdings PLC	3 617 837	27 757 680,92	30 493 096,05
Siemens AG	229 513	26 807 118,40	18 617 195,01
Mead Johnson Nutrition Co	394 131	26 457 366,06	24 362 773,26
Sanofi	337 901	25 984 586,90	17 829 327,03
GlaxoSmithKline PLC	1 403 021	25 596 472,73	27 947 976,59
Finnair OYJ	6 200 875	24 989 526,25	18 692 617,05
Danske Bank A/S	830 794	23 936 844,24	18 499 539,68
SAP AG	284 502	23 559 610,62	14 035 277,92
Bayer AG	236 742	23 468 234,46	20 584 119,86
ING Groep NV	1 689 617	22 590 179,29	17 110 764,71
Intesa Sanpaolo SpA	9 243 580	22 391 359,06	24 664 025,46
BASF SE	250 856	22 153 093,36	17 128 776,44
Daimler AG	297 995	21 074 206,40	12 385 154,95
Valmet OYJ	1 502 166	21 000 280,68	10 330 143,03
Konecranes OYJ	598 542	20 218 748,76	14 074 002,06
Cargotec OYJ	466 910	20 025 769,90	14 041 410,09
AstraZeneca PLC	361 136	18 717 337,48	13 565 474,20
Novo Nordisk A/S	533 928	18 292 190,57	5 514 094,56
British American Tobacco PLC	338 608	18 277 428,48	7 490 855,86
Prudential PLC	936 980	17 810 915,34	11 815 342,83
Vodafone Group PLC	7 520 676	17 554 802,71	24 956 324,51
Verkkokauppa.com OYJ	2 171 000	16 021 980,00	11 219 741,99
St James's Place PLC	1 338 400	15 851 078,04	18 559 356,28
Koninklijke Philips Electronic	541 691	15 709 039,00	12 033 093,05
Anheuser-Busch InBev NV	155 813	15 666 997,15	10 409 729,03
Uponor OYJ	940 833	15 533 152,83	14 300 380,54
Boliden AB	612 569	15 255 709,51	11 418 436,04
Deutsche Telekom AG	912 243	14 919 734,27	9 187 082,09
Amadeus IT Group SA	341 145	14 727 229,65	5 739 631,49
Zurich Financial Services AG	55 739	14 553 697,36	11 513 603,44
Shire PLC	260 999	14 278 765,17	8 005 906,03

Renault SA	167 217	14 131 508,67	6 419 159,42
Deutsche Post AG	440 070	13 745 586,45	10 503 739,10
Atlas Copco AB	470 486	13 443 267,66	8 055 128,57
ASML Holding NV	125 941	13 431 607,65	4 027 860,44
Allianz SE	82 802	12 999 914,00	6 331 156,89
Skechers USA Inc	550 000	12 825 158,90	13 867 552,81
National Grid PLC	1 148 737	12 767 620,47	8 857 966,28
Banco Santander SA	2 555 240	12 671 435,16	20 299 736,55
Unilever NV	310 696	12 152 874,04	6 723 844,17
ENI SpA	784 533	12 136 725,51	13 770 738,73
Outotec OYJ	2 425 120	12 106 199,04	19 913 605,05
Legrand SA	214 090	11 550 155,50	9 790 940,66
ABN AMRO Group NV	541 900	11 406 995,00	11 166 604,16
Diageo PLC	456 348	11 246 400,06	5 712 154,61
Telefonica SA	1 261 551	11 126 879,82	18 221 957,02
Asiakastieto Group OYJ	569 222	10 957 523,50	8 381 254,63
BT Group PLC	2 538 670	10 878 997,68	7 877 395,11
Ocado Group PLC	3 500 000	10 796 211,08	15 756 421,26
Iberdrola SA	1 697 043	10 579 366,06	6 066 140,28
Metsä Board OYJ	1 550 000	10 532 250,00	8 053 835,36
UBS Group AG	695 711	10 332 983,01	12 071 476,96
Weir Group PLC	465 396	10 273 522,39	9 967 805,62
Volvo AB	921 680	10 266 082,39	9 291 673,76
Orion OYJ	239 977	10 148 627,33	3 918 981,99
KBC Groep NV	170 728	10 043 928,24	6 652 757,48
Reckitt Benckiser Group PLC	124 517	10 014 530,38	4 669 797,20
Vinci SA	153 924	9 958 882,80	7 837 008,75
Syngenta AG	26 506	9 957 952,98	4 472 844,77
France Telecom SA	671 087	9 687 140,85	9 244 382,73
LVMH Moët Hennessy Vuitton SE	51 466	9 335 932,40	4 980 910,19
Autoliv Inc	86 700	9 330 290,50	10 010 031,18
Enel SpA	2 220 513	9 299 508,44	8 872 734,82
Unilever PLC	229 153	8 812 238,69	4 041 027,92
APERAM	201 000	8 736 465,00	6 141 463,91
Fresenius SE & Co KGaA	116 517	8 652 552,42	3 252 778,36
AXA SA	360 172	8 638 725,42	5 374 547,74
Outokumpu OYJ	1 000 000	8 505 000,00	7 193 408,10
Lloyds Banking Group PLC	11 497 239	8 394 174,24	12 800 070,90
CRH PLC	245 339	8 085 146,75	5 336 356,83
L'Oreal SA	45 532	7 895 248,80	3 637 821,82
Linde AG	50 100	7 820 610,00	6 957 360,16
Air Liquide SA	73 085	7 721 430,25	3 347 144,25
Akzo Nobel NV	128 722	7 644 799,58	7 162 531,87
Imperial Brands PLC	182 638	7 556 765,11	3 731 521,59
Barclays PLC	2 872 762	7 497 473,30	13 359 682,37
Atlantia SpA	335 309	7 463 978,34	7 722 020,21
IMCD Group NV	182 731	7 398 778,19	7 252 151,23
ABB Ltd	365 622	7 313 120,92	3 785 970,48
Assa Abloy AB	411 735	7 288 603,87	3 738 538,18
Schneider Electric SE	109 943	7 268 331,73	2 524 375,18
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA	1 120 496	7 186 861,34	9 299 411,82
Glencore PLC	2 210 260	7 159 891,74	5 976 988,47
Volkswagen AG	53 131	7 108 733,85	8 402 828,51
Topdanmark A/S	293 500	7 078 520,12	6 730 436,10
Danone SA	112 460	6 770 092,00	4 676 891,70
Inditex SA	204 594	6 634 983,42	1 110 893,84
Societe Generale SA	135 663	6 341 566,94	6 100 567,18
Actelion Ltd	30 725	6 308 653,04	850 758,13
Wolseley PLC	108 347	6 279 261,53	4 265 828,36
Cie Financiere Richemont SA	99 006	6 218 413,91	2 807 789,52

Bayerische Motoren Werke AG	71 813	6 212 277,80	4 618 721,66
Essilor International SA	56 705	6 087 281,75	2 347 844,61
Adidas AG	40 497	6 080 624,55	771 223,60
BHP Billiton PLC	390 118	5 953 060,89	6 045 190,43
Consti Yhtiot OYJ	388 000	5 726 880,00	3 752 612,00
Compass Group PLC	319 683	5 604 477,83	1 224 461,10
Engie SA	459 689	5 571 430,68	14 725 015,67
Statoil ASA	313 226	5 460 418,26	6 546 466,41
AIA Group Ltd	1 000 000	5 351 616,49	4 696 100,54
Swiss Re AG	59 536	5 349 868,70	2 231 537,98
Infineon Technologies AG	321 753	5 312 142,03	2 273 947,85
WPP PLC	242 086	5 134 763,44	1 505 684,18
Muenchener Rueckversicherungs-Gesellschaft AG	28 435	5 108 347,75	4 252 454,25
Scottish & Southern Energy PLC	281 542	5 106 808,45	4 019 357,85
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	896 839	5 022 861,71	7 580 344,86
Fresenius Medical Care AG & Co	62 019	4 989 428,55	2 259 616,60
Covestro AG	75 000	4 888 500,00	1 800 000,00
Investor AB	133 601	4 762 223,55	2 005 528,45
Koninklijke Ahold Delhaize NV	236 250	4 732 087,50	2 205 837,96
Credit Suisse Group AG	344 972	4 693 212,52	8 959 429,48
Hennes & Mauritz AB	175 730	4 661 605,02	6 462 218,70
Deutsche Bank AG	255 239	4 402 872,75	7 589 031,35
Swedbank AB	187 776	4 330 494,93	4 482 963,49
Deutsche Boerse AG	56 489	4 316 889,38	2 424 648,32
Repsol SA	317 820	4 265 144,40	4 763 275,91
Cie de St-Gobain	94 476	4 181 035,38	2 882 337,19
Aviva PLC	734 152	4 170 753,03	6 912 497,63
Centrica PLC	1 500 679	4 103 213,74	5 501 473,27
Dassault Aviation SA	3 825	4 060 620,00	3 820 059,96
Unibail-Rodamco SE	17 656	4 003 498,00	1 838 203,80
		2 541 146 300,29	1 903 228 972,52
Muut		524 526 203,50	410 158 377,83
Yhteensä		3 065 672 503,79	2 313 387 350,35

6.12 Osakerahastot ²²⁾

31.12.2016	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
Relational Investors XV L.P Fund	654 587,27	397 518,27

6.13 Rahasto-osuudet ²³⁾

31.12.2016	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
Mercer Investment Fund 1	11 925 037 309,54	11 230 861 704,54
Mercer Investment Fund 2	7 653 813 305,08	5 729 902 442,93
ML UCITS Platform Sub-Fund – KA3	146 892 113,45	106 213 788,05
	19 725 742 728,07	17 066 977 935,52

Yhdistelmärahastojen käyvästä arvosta korkosijoituksiin tuotonlaskennallisesti luokiteltava osuus on yhteensä 5 383 723 820 euroa.

6.14 Suurimmat pääomasijoitukset ²⁴⁾

31.12.2016	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
Keva Investments Ky	284 209 080,73	214 693 897,47
KCEAF I	138 135 997,53	83 426 726,86
Advent International GPE VII L.P.	110 266 290,00	71 656 844,00
Pine Brook II	97 221 718,05	77 082 334,64
Warburg Pincus Private Equity XI L.P.	93 488 431,84	59 234 658,46
EQT VI L.P.	80 067 623,00	60 534 577,26
Crown Global Secondaries III Plc	72 470 059,77	43 359 835,45
MBK III	68 940 614,74	47 041 312,31
Keva Investments III L.P.	63 419 277,11	59 546 158,82
ACE II	63 070 924,96	48 983 743,12
SAIF Partners III, L.P.	55 779 069,35	12 121 603,59
CAP IV, L.P.	55 551 290,20	48 612 396,31
Cinven 5	54 336 844,00	45 228 718,41
Crown Opportunities KY	53 934 634,00	3 659 801,00
Resolute Fund III	51 349 718,24	34 325 959,07
Advent International GPE-VI	51 029 710,00	26 120 152,00
Montagu IV, L.P.	48 636 982,00	41 152 141,38
Carlyle Partners VI L.P.	48 408 425,20	43 624 796,24
Energy Capital III	46 208 551,37	36 054 988,30
Crescent Mezzanine VI L.P.	45 832 902,00	35 550 887,48
Intera Fund II Ky	41 354 998,00	26 521 461,30
Lindsay Goldberg III	40 614 848,69	33 363 857,06
Polish Enterprise Fund VI	39 771 620,73	23 799 843,47
ASF Peak Co-investment	38 119 187,93	24 853 210,78
Hitec Vision VI L.P.	35 093 368,75	34 088 099,48
Hermes GPE GSF	34 908 321,60	25 713 029,58
EQT Infrastructure II	33 719 094,84	36 715 066,39
Lexington Capital Partners VIII	33 341 942,70	31 680 686,83
EQT VII L.P.	30 427 262,85	32 654 798,45
Energy Capital II	30 175 875,15	5 509 406,60
EQT Yellow Maple CI	29 998 881,00	25 000 000,00
Triton Fund III	27 929 973,90	30 886 205,00
Bridgepoint Europe V	27 924 258,00	28 131 028,04
Nordic Mezzanine Fund III	27 525 756,00	19 302 427,05
Bowmark IV	27 402 247,14	22 711 129,77
Innova 5 L.P.	26 973 477,66	20 267 084,07
Warburg Pincus Private Equity XII	26 769 876,67	28 756 803,13
Bridgepoint Europe IV A	26 058 750,00	22 713 950,87
HitecVision Asset Solutions	24 703 538,56	16 381 538,39
Wynnchurch Capital III L.P.	24 628 002,09	21 084 855,64
MBKP 2015-3	23 683 322,27	22 026 470,07
KCEAF II	22 416 400,72	24 099 805,94
HitecVision VII, L.P.	21 705 891,28	20 797 067,07
Centerbridge III L.P.	21 440 091,07	18 059 673,93
Element Co-Investment LP	21 345 223,41	19 869 304,13
Altor Fund III L.P.	20 748 856,00	21 551 613,02
Activa Capital Fund II FCPR	19 161 905,20	26 104 292,73
Lindsay Goldberg IV	17 889 013,38	15 986 475,22
Hitec Vision V L.P.	17 261 170,67	22 860 600,73
Kasvurahastojen Rahasto Ky	15 895 143,00	12 929 291,50
ALTR FUND IV	15 786 115,00	15 567 191,53
Mid Europa Fund III. L.P.	15 571 408,00	13 260 387,74
MB Equity Fund IV KY	15 508 971,00	10 636 202,68
Bowmark V	14 546 551,04	15 599 009,96
Activa Capital Fund III FCPR	14 225 137,00	16 160 000,00

CSSO	13 705 175,98	11 052 424,50
Affinity Asia Pasific Fund III, L.P.	13 082 347,03	20 185 050,80
Wynnchurch Capital IV, L.P.	12 498 930,84	11 323 063,45
Baring Vostok PE Fund IV, L.P.	11 309 375,41	14 148 805,24
Platinum IV	10 362 293,90	10 340 610,99
Crescent Mezzanine VII L.P.	10 014 394,27	9 052 066,57
Sponsor Fund IV Ky	7 606 000,00	7 230 671,81
Warburg Pincus Private Equity VIII	7 311 544,45	4 894 083,62
Wynnchurch Capital II L.P.	6 838 951,71	8 595 006,74
WLR Recovery Fund IV	6 441 753,15	11 552 306,42
Intera Fund III Ky	5 941 747,90	6 288 000,00
	2 592 097 140,03	1 992 315 490,46
Muut pääomarahastosijoitukset	81 737 935,65	270 522 886,47
Pääomarahastosijoitukset yhteensä	2 673 835 075,68	2 262 838 376,93

Sijoitukset noteeraamattomiin yhtiöihin

31.12.2016	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
Suomi Power Networks SHL 8,17 %	116 156 283,08	116 156 283,08
Suomi Power Networks TopCo B.V.	96 411 720,33	21 462 950,06
Muut sijoitukset	172 674,00	3 396 648,00
Noteeraamattomat yhteensä	212 740 677,41	141 015 881,14

Pääomasijoitukset yhteensä	2 886 575 753,09	2 403 854 258,07
-----------------------------------	-------------------------	-------------------------

6.15 Hedge-rahastot ²⁵⁾

31.12.2016	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
OZ Overseas Fund II	384 606 955,88	214 370 096,81
King Street A Series 1	328 744 450,75	219 662 600,48
GoldenTree Master Fund	291 318 691,17	203 967 653,54
Blue Mountain Credit Alternatives Fund Ltd	290 505 021,39	207 530 429,72
Davidson Kempner International, Ltd - Class C	262 859 531,45	183 292 491,29
Mesirow Multimanager Fund II	238 997 199,08	152 374 431,27
Alyeska Fund	181 615 004,61	181 293 509,84
Citadel Kensington Global Strategies Fund	169 023 337,44	164 442 773,91
York European Distressed Credit Fund II	150 527 923,41	124 614 511,25
Taconic Opportunity Offshore Fund	128 553 616,93	88 450 062,23
MKP Credit Offshore	124 500 553,95	102 597 178,54
Davidson Kempner Long-Term Distressed Opportunities International III	83 107 954,65	71 468 831,05
Davidson Kempner Long-Term Distressed Opportunities International II	80 774 343,04	48 001 314,90
York European Distressed Credit Fund	70 795 226,19	57 479 880,75
Nektar Fund	62 795 702,86	50 000 000,00
H.I.G Bayside Loan Opportunity Feeder Fund III	49 134 437,22	51 487 067,17
BlueBay Direct Lending Fund II SLP	46 911 912,10	43 932 735,18
Ares Capital Europe III Feeder	36 304 063,99	32 922 800,56
H.I.G Bayside Loan Opportunity Feeder Fund IV	25 876 849,74	29 568 140,59
Davidson Kempner Long-Term Distressed Opportunities International	18 636 612,27	6 202 111,80
AllBlue Class A	2 558 607,07	2 185 882,59
	3 028 147 995,19	2 235 844 503,47
Muut	3 724 034,14	0,00
Yhteensä	3 031 872 029,33	2 235 844 503,47

6.16 Muut tytär- ja osakkuusyhtiöiden osakkeet ²⁶⁾

31.12.2016	Omistus- osuus %	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
Yhtiön nimi			
Tytäryhtiöt			
Kuntakehitys KE Oy	100,00 %	2 522,82	2 522,82
Kuntakiinteistöt KE Oy	100,00 %	2 522,82	2 522,82
Kuntasijoitus KE Oy ¹⁾	100,00 %	8 409,40	8 409,40
		13 455,04	13 455,04
Osakkuusyhtiöiden osakkeet			
Kuntarahoitus Oyj ²⁾	30,66 %	228 137 471,27	24 595 829,37
Exilion Capital Oy ³⁾	25,50 %	33 628,20	33 628,20
		228 171 099,47	24 629 457,57
Yhteensä		228 184 554,51	24 642 912,61

¹⁾ Toimii vastuunalaisena yhtiömiehenä Keva Investments Ky:ssä, jonka kautta omistettut sijoitukset on esitetty pääomarahastoissa. Keva Investments Ky omistaa osuuden kahdesta yhdysvaltalaisesta pääomarahastosta, joiden kirjanpito- eli käyvät arvot ovat 230 054 443,60 ja 54 154 637,13 euroa ja hankinta-arvot 141 582 627,92 ja 73 111 269,55 euroa.

²⁾ Vuoden 2016 konsernitilinpäätöksen mukainen oma pääoma on 1 184 433 tuhatta euroa. *) Tilikauden voitto on 139 367 tuhatta euroa *)
*) Esitys 23.3.2017 pidettävälle Kuntarahoitus Oyj:n yhtiökokoukselle.

³⁾ Toimii vastuunalaisena yhtiömiehenä Exilion Real Estate I Ky:ssä, jonka kautta omistettu sijoitus on esitetty kiinteistörahastoissa. Vuoden 2016 tilinpäätöksen mukainen oma pääoma on 198 872,44 euroa. Tilikauden voitto on 11 625,31 euroa.

6.17 Suurimmat joukkovelkakirjaomistukset liikkeeseenlaskijoittain ²⁷⁾

31.12.2016	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
Liikkeeseenlaskija		
Saksan valtio	1 652 670 723,19	1 563 956 347,12
Ranskan valtio	1 294 002 900,24	1 292 177 866,70
Suomen valtio	320 689 419,91	317 357 000,00
Yhdysvallat	285 401 850,00	257 701 016,34
Belgian valtio	205 546 472,60	199 465 142,85
Sparebanken Vest	153 590 092,57	151 211 251,54
DNB Boligkredit AS	144 303 141,10	147 148 040,00
Cie Finacement Foncier SA	136 631 219,80	134 904 460,23
Puolan valtio	118 991 897,95	109 593 750,00
Nationwide Building Society	114 552 541,75	106 564 540,00
Credit Suisse International	108 035 618,50	104 797 350,00
Nykredit Bank A/S	92 577 398,10	90 881 420,00
Santander UK PLC	88 431 736,44	87 486 720,00
Australian valtio	88 276 003,49	97 732 426,30
Itävallan valtio	86 973 408,22	84 189 000,00
Jubilee CLO BV	81 607 702,50	83 905 000,00
Danske Bank A/S	75 742 406,82	75 057 250,00
Skandinaviska Enskilda Banken AB	75 568 277,05	70 736 194,53
BANK OF NOVA SCOTIA	75 359 319,15	74 387 250,00
Sampo OYJ	74 809 379,18	73 896 280,00
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA	69 357 268,43	70 032 400,00
LLOYDS BANK PLC	68 668 514,52	67 957 840,00
TVO Teollisuuden voima OYJ	64 369 740,66	65 722 220,00
Banco Popular Espanol SA	61 272 131,51	60 000 000,00
German Postal Pensions	60 657 729,17	49 524 000,00
Suomen Hypoteekkiyhdistys	59 397 436,02	58 988 490,00
Royal Bank Of Canada Plc	58 192 570,09	57 737 840,00
Societe Generale SA	57 221 673,42	52 833 230,00
Terra Boligkredit AS	55 529 709,01	49 791 000,00
Neste Oil OYJ	55 132 727,21	53 939 848,55
Caisse Francaise de Financement Local	54 986 325,34	54 925 750,00
Kuntarahoitus OYJ	108 643 786,30	100 000 000,00
AT&T Inc	51 812 562,47	48 818 910,00
CaixaBank SA	51 294 098,36	49 675 000,00
Svenska Handelsbanken AB	51 086 297,43	46 121 163,99
Nordea Mortgage Bank PLC	49 968 027,40	49 775 500,00
Babson Euro CLO BV	49 854 848,73	48 629 000,00
Arion Banki HF	49 605 200,82	47 896 295,00
Archean SA	49 368 695,84	50 000 000,00
Finnvera OYJ	48 920 673,70	48 563 410,00
Dryden 35 Euro CLO BV	48 626 886,64	48 269 500,00
Van Lanschot NV	48 149 804,25	47 811 840,00
The Royal Bank of Scotland Plc	47 378 993,73	49 631 250,00
	6 593 257 209,61	6 399 792 793,15
Muut	3 914 828 618,92	3 333 808 639,28
Yhteensä	10 508 085 828,53	9 733 601 432,43

6.18 Korkorahastot ²⁸⁾

31.12.2016	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
Pimco Distressed Senior Credit Opportunities Fund (DISCO) II	491 901 795,09	236 944 778,49
Pimco Bravo II	251 849 971,60	173 946 983,01
Pimco Bravo	20 241 700,06	10 339 856,43
	763 993 466,75	421 231 617,93

6.19 Valuuttarahastot ²⁹⁾

31.12.2016	Kirjanpito- eli käypä arvo euroa	Hankinta-arvo euroa
IPM Global Currency Fund	104 008 191,92	50 298 999,74
	104 008 191,92	50 298 999,74

7 Muut liitetiedot

7.1 Johdannaisopimukset

	31.12.2016	31.12.2015
Osakejohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset		
Kohde-etuuden arvo	-524 797 212	-448 064 274
Positiivinen käypä arvo	3 546 665	0
Negatiivinen käypä arvo	-45 000	-7 572 297
Yhteensä netto	3 501 665	-7 572 297
Optiosopimukset		
Kohde-etuuden arvo	10 893 237	8 093 330
Positiivinen käypä arvo	31 588 450	2 932 457
Negatiivinen käypä arvo	-17 545 870	-4 713 971
Yhteensä netto	14 042 580	-1 781 515
Muut osakejohdannaiset		
Kohde-etuuden arvo	712 682 402	705 252 116
Positiivinen käypä arvo	12 381 321	3 842 913
Negatiivinen käypä arvo	-2 535 671	-8 626 478
Yhteensä netto	9 845 650	-4 783 565
Korkojohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset		
Kohde-etuuden arvo	3 579 057 939	5 431 899 706
Positiivinen käypä arvo	9 962 500	0
Negatiivinen käypä arvo	-16 230 600	-21 748 277
Yhteensä netto	-6 268 100	-21 748 277
Optiosopimukset		
Kohde-etuuden arvo	-92 419 642	-3 388 974 310
Positiivinen käypä arvo	182 465 707	157 434 763
Negatiivinen käypä arvo	-12 028 750	-14 243 884
Yhteensä netto	170 436 957	143 190 880
Koronvaihtosopimukset		
Kohde-etuuden arvo	7 805 436 062	-9 844 769
Positiivinen käypä arvo	225 667 783	176 212 353
Negatiivinen käypä arvo	-125 774 147	-97 558 728
Yhteensä netto	99 893 636	78 653 625
Luottoriskinvaihtosopimukset		
Kohde-etuuden arvo	948 676 596	439 263 342
Positiivinen käypä arvo	0	0
Negatiivinen käypä arvo	0	-86 951
Yhteensä netto	0	-86 951

Valuuttajohdannaiset**Valuuttatermiinit**

Kohde-etuuden arvo	9 660 660 361	8 109 648 704
Positiivinen käypä arvo	70 764 967	63 747 299
Negatiivinen käypä arvo	-128 172 260	-54 872 069
Yhteensä netto	-57 407 293	8 875 230

Optiosopimukset**Ostetut**

Kohde-etuuden arvo	474 239 063	-37 727 642
Positiivinen käypä arvo	44 861 322	19 024 954
Negatiivinen käypä arvo	0	-50 176
Yhteensä netto	44 861 322	18 974 779

Optiosopimukset**Asetetut**

Kohde-etuuden arvo	18 214 182	100 587 704
Positiivinen käypä arvo	0	81 649
Negatiivinen käypä arvo	-28 756 463	-5 484 337
Yhteensä netto	-28 756 463	-5 402 688

7.2 Vastuut

	31.12.2016	31.12.2015
	euroa	euroa
Arvopaperilainaus		
Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Lainaustoi- minnan vastapuolena on säilytyspankki, State Street Bank & Trust Company, jolle lainaksiottajat asettavat vakuudet. Laino- jen vakuutena on joko käteistä tai vastapuolelle pantattuja ar- vopapereita. Vakuudet kattavat lainassa olevien arvopaperien arvonmuutokset ja niitä voidaan käyttää mahdollisissa lainojen toimitushäiriöissä. Arvopaperilainat ovat milloin tahansa kes- keytettävissä. Vuoden 2016 aikana lainojen maturiteetti oli keskimäärin 31 päivää.		
Osakkeet		
Käypä arvo	675 081 300,85	382 069 330,40
Joukkovelkakirjalainat		
Käypä arvo	2 840 500 631,78	3 468 313 911,08
Sijoitussitoumukset,		
Sitovat sopimukset joita ei ole vielä nostettu, mutta joihin on sitouduttu voimassa olevin sopimuksin *)		
Pääomarahastot	3 361 019 906,00	2 455 138 161,00
Äänettömän yhtiömiehen pääomasijoitus	11 859 175,00	15 210 141,00
Nostamattomat antolainat ja annetut tarjoukset	0,00	320 000,00
Kiinteistösijoitusrahastot	479 865 530,00	359 393 569,00
Kiinteistösijoitukset tytär- ja osakkuusyhtiöihin	77 976 899,00	53 544 920,00
*) Vertailuvuoden tarkentuminen.		
Vuokravastuut		
Alle 1 vuotta	656 218,44	1 151 556,24
1 - 5 vuotta	1 859 285,58	4 414 298,92
Muut vastuut	770 067,06	315 941,25
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Johdannaiskaupan vakuudet		
Rahoitusosuudet	153 147 978,48	95 359 231,32
Käteisvakuudet	17 963 817,27	21 298 562,13

7.3 Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän karttuneiden etuuksien pääoma-arvo

Arvio Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän karttuneiden etuuksien pääoma-arvosta perustuu tulevien vuosien eläkemenoista tehtyyn ennusteeseen. Eläkemenot on diskontattu käyttäen 3 prosentin diskonttokorkoa. Diskonttokorko on valittu turvaavuusperiaatteen mukaisesti alhaiseksi ja etuuksien tulevien indeksikorotusten vaikutus on otettu huomioon korkoa valittaessa. Arviossa käytetty kuolevuus perustuu Tilastokeskuksen vuonna 2015 tehtyyn väestöennusteeseen, jota on jatkettu vuodesta 2065 olettaen kuolevuuden alenemistahdin puolittuvan. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osalta käytetty kuolevuus perustuu Eläketurvakeskuksen tekemiin arvioihin. Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän karttuneiden etuuksien pääoma-arvo sisältää arvon Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän osuudesta koko työeläkejärjestelmän palkattomien aikojen eläkemenon kustannuksista.

Laskelma perustuu Kevan ja Eläketurvakeskuksen rekistereistä saatuihin tietoihin. Laskelma perustuu vuoden 2015 lopun tietoihin sekä vuoden 2016 palkkasumma- ja eläkemenotietoihin. Palkattomien aikojen osalta laskelma perustuu Eläketurvakeskukselta saatuun vuoden 2015 loppuun mennessä kertyneiden palkattomien aikojen eläkemeno- ja työtuloennusteeseen. Laskelma on tehty kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, eli vuoden 2017 eläkeuudistuksen aiheuttamat muutokset ovat laskelmissa mukana.

Laskelmaa laadittaessa on jouduttu tekemään lukuisia oletuksia mm. eläkealkavuuksiin ja eläkkeiden suuruuteen sekä kestoon liittyen. Palkattomien aikojen karttuma vuodelta 2016 on jouduttu arvioimaan vuoden 2016 Työttömyysvakuutusrahaston maksun ennusteiden perusteella. Muutokset tietopohjassa sekä käytetyissä laskentaoletuksissa, erityisesti korko- ja kuolevuustekijöissä, voivat muuttaa arviota karttuneiden etuuksien pääoma-arvosta merkittävästikin. Vaikka oletusten valinnassa ja laskelma laadinnassa on pyritty noudattamaan huolellisuutta, tulee laskelman lopputuloksia pitää kuitenkin lähinnä viitteellisinä.

Etuuksien pääoma-arvo

	31.12.2016	31.12.2015 *)
	euroa	euroa
	113 000 000 000,00	111 000 000 000,00

*) Arvio on noin 6 miljardia euroa korkeampi kuin aiemmin esitetty arvio. Korotus johtuu mm. Tilastokeskuksen uuden väestöennusteen mukaisen kuolevuuden huomioon ottamisesta sekä uuden rekisteriaineiston käyttöönotosta.

7.4 Kevaa kuvaavia keskeisiä lukuja

	2016	2015	2014	2013	2012
KuEL-palkkasumma, milj. euroa	16 888	16 820	16 670	16 528	16 121
KuEL-maksuosuudet, milj. euroa	4 966	5 013	4 971	4 890	4 696
KuEL-vakuutettujen lukumäärä 31.12.	520 000	522 000	523 000	524 000	521 000
Maksussa olevat KuEL-eläkkeet, kpl 31.12.	387 000	378 000	371 000	365 000	354 000
Maksetut KuEL-eläkkeet, milj. euroa	4 754	4 559	4 361	4 141	3 826
Sijoitukset käyvin arvoin, milj. euroa	48 524	44 214	41 548	37 819	34 359
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin	7,4 %	4,8 %	8,7 %	7,5 %	12,9 %
Sijoitusten vuotuinen reaalityttö rahastoinnin alusta vuodesta 1988	4,2 %	4,0 %	4,0 %	3,8 %	3,7 %
Toimintakulut, milj. euroa	73,7	81,5	94,2	94,6	89,8
Henkilökunta, vakinaiset 31.12.	520	530	534	537	519
Maksussa olevat VaEL-eläkkeet, kpl 31.12.	259 000	263 000	266 000	270 000	272 000
Maksetut VaEL-eläkkeet, milj. euroa *)	4 502	4 440	4 352	4 226	3 834
Maksussa olevat KiEL-eläkkeet, kpl 31.12.	18 700	18 400	18 200	17 900	17 300
Maksetut KiEL-eläkkeet, milj. euroa *)	188	180	176	166	170
Maksussa olevat KelaL-eläkkeet, kpl 31.12.	5 900	5 900	5 900	5 900	5 800
Maksetut KelaL-eläkkeet, milj. euroa *)	96	93	91	86	82

*) Näillä maksuilla ei ole Kevan tilinpäätökseen tulosvaikutusta.

7.5 Sijoitusjakauma (käyvin arvoin)

	2016		2015		2014		2013		2012	
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%
Lainasaamiset	386,1	0,9 %	455,9	1,1 %	535,9	1,3 %	622,1	1,7 %	709,4	2,1 %
Joukkovelkakirjat	16 759,8	40,9 %	15 382,3	37,5 %	15 618,9	37,7 %	13 935,3	38,2 %	13 809,4	41,2 %
Lyhytaikaiset sijoitukset	679,0	1,7 %	750,1	1,8 %	503,6	1,2 %	966,4	2,6 %	652,6	1,9 %
Osakkeet ja osakerahastot	17 408,4	42,5 %	15 775,1	38,5 %	17 080,5	41,3 %	14 791,3	40,5 %	12 981,2	38,7 %
Pääoma- ja Hedge -rahastot sekä hyödykesijoitukset	6 146,6	15,0 %	5 632,0	13,7 %	4 781,6	11,6 %	3 374,2	9,2 %	2 624,1	7,8 %
Kiinteistöt	3 041,7	7,4 %	2 994,3	7,3 %	2 865,6	6,9 %	2 813,9	7,7 %	2 751,6	8,2 %
Sijoitukset yhteensä	44 421,6	100 %	40 989,7	100,0%	41 386,2	100,0%	36 503,1	100,0%	33 528,3	100,0%
Kertyneet korot	93,5		108,9		139,4		143,6		134,8	
Muut erät	4 008,8		3 115,5		22,0		1 172,7		696,1	
Tuotonlaskennassa käytetyt sijoitukset	48 523,8		44 214,1		41 547,7		37 819,4		34 359,2	

7.6 Sijoitusten nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

	Sijoitustoim. nettotuotot markkina- arvo milj. euroa	Sitoutunut pääoma milj.euroa	Tuotto- % sitoutu- neelle pääomalle	Tuotto- % sitoutu- neelle pääomalle	Tuotto- % sitoutu- neelle pääomalle	Tuotto- % sitoutu- neelle pääomalle	Tuotto- % sitoutu- neelle pääomalle
	2016			2015	2014	2013	2012
Korkosijoitukset yhteensä	1340,5	20 780,6	6,5%	0,4%	4,9%	0,4%	11,5%
Lainasaamiset	3,0	431,4	0,7%	0,9%	1,0%	1,1%	2,3%
Joukkovelkakirjalainat	1360,6	15 524,0	8,8%	0,3%	5,8%	0,4%	13,4%
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	-23,1	4 825,1	-0,5%	0,6%	0,2%	0,2%	0,5%
Osakesijoitukset yhteensä	1 763,4	18 336,9	9,6%	10,2%	13,7%	16,5%	16,5%
Noteeratut osakkeet	1 372,6	15 649,9	8,8%	8,7%	12,5%	16,6%	17,2%
Pääomasijoitukset	332,4	2 277,1	14,6%	16,8%	22,4%	14,4%	10,0%
Noteeraamattomat osakkeet	58,3	410,0	14,2%	36,6%	30,0%	50,7%	41,7%
Kiinteistösijoitukset yhteensä	147,3	2 933,1	5,0%	8,1%	5,6%	3,6%	4,7%
Suorat kiinteistösijoitukset	102,9	2 217,5	4,6%	6,0%	3,9%	3,1%	4,9%
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	44,4	715,5	6,2%	15,3%	11,1%	5,0%	4,0%
Muut sijoitukset	98,9	2 722,8	3,6%	-1,2%	3,3%	9,1%	9,0%
Hedge-rahastosijoitukset	98,9	2 722,8	3,6%	1,1%	6,2%	11,8%	10,4%
Hyödykesijoitukset				-30,1%	-36,0%	-3,6%	5,2%
Sijoitukset yhteensä	3 350,0	44 773,4	7,5%	4,8%	8,7%	7,6%	13,0%
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,3	-	0,0%	0,0%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	3 349,8	44 773,4	7,4%	4,8%	8,7%	7,5%	12,9%

Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

7.7 Sijoitusomaisuuden tuotto- ja riskiluvut *)

	Markkina-arvo		Riskinmukainen jakauma		Tuotto	Riski	
	milj.euroa	%	milj. euroa	%		Volatili-teetti	Mod. duraatio
Korkosijoitukset	22 066,3	45,5%	26 297,1	54,2%	6,5%		
Lainasaamiset	387,0	0,8%	387,0	0,8%	0,7%		
Joukkovelkakirjalainat	16 621,0	34,3%	20 022,4	41,3%	8,8%	3,7%	5,8
<i>Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat</i>	6 523,5	13,4%	8 979,0	18,5%	5,9%		
<i>Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjat</i>	10 097,4	20,8%	11 043,4	22,8%	10,8%		
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	5 058,3	10,4%	5 887,7	12,1%	-0,5%		
Osakesijoitukset	20 461,1	42,2%	20 647,5	42,6%	9,6%		
Noteeratut osakkeet	17 351,7	35,8%	17 538,1	36,1%	8,8%	13,6%	
Pääomasijoitukset	2 666,1	5,5%	2 666,1	5,5%	14,6%		
Noteeraamattomat osakkeet	443,3	0,9%	443,3	0,9%	14,2%		
Kiinteistösijoitukset	3 001,6	6,2%	3 001,6	6,2%	5,0%		
Suorat kiinteistösijoitukset	2 281,6	4,7%	2 281,6	4,7%	4,6%		
Kiinteistösijoitusrahastot	720,0	1,5%	720,0	1,5%	6,2%		
Muut sijoitukset	2 994,8	6,2%	2 994,8	6,2%	3,6%		
Hedge-rahastot	2 994,8	6,2%	2 994,8	6,2%	3,6%	3,3%	
Hyödykesijoitukset							
Muut sijoitukset							
Sijoitukset yhteensä, %			52 941,1	109,1%			
Johdannaisten vaikutus, %			-4 417,2	-9,1%			
Sijoitukset yhteensä**)	48 523,8	100 %	48 523,8	100 %	7,4%	6,4%	

*) Luokittelu on TELAn tuotonlaskentatyöryhmän suosituksen mukainen.

***) Sijoitukset yhteensä on tuotonlaskennassa käytettyjen sijoitusten markkina-arvo vuoden lopussa.

Volatiliteetti on laskettu kahden vuoden kuukausittaisista logaritmisoiduista historiatuotoista.

8 Tilinpäätöksen ja hallituksen toimintakertomuksen päiväys ja allekirjoitus

Helsingissä 23. päivänä helmikuuta 2017

Anna-Kaisa Ikonen	Kari Nenonen
Sallamaari Muhonen	Harri Virta
Risto Kangas	Raimo Vistbacka
Heini Jalkanen	Markus Lohi
Timo Kietäväinen	

9 Tilintarkastuskertomus

Kevan valtuuskunnalle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Kevan (y-tunnus 0119343-0) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan eläkelaitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia Kevasta niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää Kevaa koskevien lakien, säännösten ja määräysten mukaiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan eläkelaitoksen kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos eläkelaitos aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon eläkelaitoksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää

olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä eläkelaitoksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei eläkelaitos pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Kevan johtosäännön mukainen valvontatarkastus

Suorittamastamme valvontatarkastuksesta olemme antaneet Kevan johtosäännön edellyttämät kaksi vuotuista valvontatarkastuskertomusta.

Helsingissä 23. helmikuuta 2017

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Harri Pärssinen
KHT

JULKISEN ALAN
TYÖELÄKEOSAAJA

www.keva.fi

00087 KEVA
Puhelin 020 614 21